

RAPPORT

Quickscan natuurwet- en regelgeving Grote Beerze & Ganzenhof

ten behoeve van uitvoer beekherstel fase 2a en
uitbreiding/aanpassing camping Ganzenhof

Klant: Waterschap De Dommel

Referentie: BG2373-MI-RP-220714-0858

Status: Definitief/01

Datum: 14 juli 2022

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Larixplein 1
5616 VB Eindhoven
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154

+31 88 348 42 50 T
info@rhdhv.com E
royalhaskoningdhv.com W

Titel document: Quickscan natuurwet- en regelgeving Groote Beerze & Ganzenhof

Ondertitel: Quickscan natuurwet- en regelgeving Groote Beerze fase 2a & Ganzenhof
Referentie: BG2373-MI-RP-220714-0858
Status: 01/Definitief
Datum: 14 juli 2022
Projectnaam: Herinrichting Groote Beerze
Projectnummer: BG2373
Auteur(s): Emmy Post, Geoffrey de Rooij, Pauline Maas

Gecontroleerd door: Geoffrey de Rooij, Pauline Maas

Datum: 12 mei 2022, 12 juli 2022

Goedgekeurd door: Chris van Doveren

Datum: 14 juli 2022

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden veelevoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever. Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	2
2	Beknopte beschrijving van het toetsingskader	3
3	Plangebied en te toetsen activiteiten	4
3.1	Ligging en beschrijving plangebied	4
3.2	De voorgenomen activiteiten	6
4	Voortoets Gebiedsbescherming	8
4.1	Effectbeoordeling in algemene zin	8
4.2	Bepalen relevante storingsfactoren	8
4.3	Effectbeoordeling per relevante storingsfactor	9
4.4	Resumé effectbeoordeling gebiedsbescherming	14
5	Quickscan Soortenbescherming	15
5.1	Effectbeoordeling in algemene zin	15
5.2	Werkwijze beschermde soorten	15
5.3	Aanwezige beschermde soorten en effectbeoordeling	16
5.4	Resumé effectbeoordeling soortenbescherming	28
6	Effectbeoordeling Wet natuurbescherming – Houtopstanden	30
7	Effectbeoordeling Natuurnetwerk Brabant	31
8	Conclusie en aanbevelingen	33
	Referenties	35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Globaal tussen Netersel en Casteren, voorziet Waterschap De Dommel met behulp van beekherstel te komen tot een meer natuurlijke, robuuste en klimaatbestendige inrichting van het beekdal van de Grote Beerze, waarbij zowel de doelen die volgen vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW), de Habitatrictlijn (Natura 2000) en Natuurnetwerk Brabant in één project worden verwezenlijkt. De gezamenlijke doelen laten dan ook veel overlap zien. Daarnaast is door een particuliere initiatiefnemer voorzien in de uitbreiding / aanpassing van camping Ganzenhof.

Op voorhand is duidelijk dat dit project, dat gezien moet worden als een ruimtelijke ontwikkeling, mogelijk raakvlakken heeft met de juridische kaders die de Wet natuurbescherming (Wnb) stelt aan bescherming van gebieden (Natura 2000), soorten en houtopstanden en daarnaast met de beleidskaders die Natuurnetwerk Nederland aan dergelijke projecten stelt. De Grote Beerze is op dit traject immers onderdeel van Natura 2000-gebied “Kempenland-West”, dat óók is opgenomen in Natuurnetwerk Brabant. Tegelijkertijd is óók duidelijk dat het project als maatregel is opgenomen in het Natura 2000-beheerplan voor Natura 2000-gebied “Kempenland-West” (Provincie Noord-Brabant 2017a), waar de Grote Beerze in het plangebied onderdeel van uitmaakt (Ministerie van Economische Zaken 2013).

Voor het uitvoeren van beheerplanmaatregel geldt op grond van de Wet natuurbescherming (artikelen 2.7, 2.8 en 2.9) een vrijstelling van vergunningverlening, omdat deze maatregelen zoals in het beheerplan onderbouwd noodzakelijk zijn voor het behalen van de voor een Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Vergelijkbare artikelen zijn opgenomen ten aanzien van Soortenbescherming (hoofdstuk 3) en Houtopstanden (Hoofdstuk 4) in de Wet natuurbescherming.

Vrijstelling van vergunningverlening betekent niet dat de initiatiefnemer voor een beheerplanmaatregel, geen onderzoeksplicht meer heeft op grond van de Wet natuurbescherming. Natuur wet- en regelgeving moet daarom een integraal onderdeel van een dergelijk project zijn. Om dit te bewerkstelligen, heeft Waterschap De Dommel Royal HaskoningDHV opdracht gegeven om een natuurtoets in het kader van de Wet natuurbescherming uit te voeren en om na te gaan of planologisch beschermde natuurwaarden aanwezig zijn, waarop de ontwikkeling van invloed kan zijn.

1.2 Doel

In deze rapportage wordt nagegaan of de voorgenomen activiteit een kans op negatieve effecten op voor onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten of gebieden in zich draagt. Voor de soorten wordt hierbij een Quickscan doorlopen en voor gebieden wordt de werkwijze zoals gebruikelijk bij een Voortoets gevolgd: aan de hand van zogenoemde storingsfactoren gevat in de Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2020) wordt in kaart gebracht welke storingsfactoren mogelijk op kunnen treden en in hoeverre dit leidt tot kans op negatieve effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van bestaande gegevens en van project-specifieke gegevens die in het kader van het voorgenomen beekherstel beschikbaar zijn gekomen. Denk hierbij aan hydrologische modelberekeningen. Deze gegevens worden gebruikt om in deze natuurtoets zo gedetailleerd mogelijk invulling te geven aan de eisen die de Wet natuurbescherming stelt en die zijn opgenomen in het ontwerp beheerplan voor Natura 2000-gebied “Kempenland-West” (Provincie Noord-Brabant 2017a). Daarmee voorziet deze natuurtoets in een voortoets ten aanzien van hoofdstuk 2 Gebiedsbescherming.

1.3 Leeswijzer

In het navolgende (tweede) hoofdstuk wordt het toetsingskader zoals de Wet natuurbescherming dit voorschrijft beknopt beschreven. Het derde hoofdstuk beschrijft het plangebied en de voorgenomen activiteit, dat wil zeggen het voorgenomen beekherstel. In het vierde hoofdstuk vindt de Voortoets voor de gebiedsbescherming plaats, ten aanzien van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden binnen de invloedssfeer van het project. In het vijfde hoofdstuk vindt de Quicksan voor de soortenbescherming plaats, ten aanzien van de geformuleerde verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. In het zesde hoofdstuk is gekeken of voor het onderdeel Houtopstanden nadere vervolgstappen noodzakelijk zijn. In het zevende hoofdstuk is ingegaan op de planologische gebiedsbescherming van het Natuurnetwerk Brabant. Het achtste en laatste hoofdstuk vat voorliggende rapportage samen in de vorm van conclusies, ook worden hier enkele aanbevelingen gedaan.

2 Beknopte beschrijving van het toetsingskader

De juridische kaders die volgen uit de Wet natuurbescherming en het beleid rond Natuurnetwerk Nederland vormen het toetsingskader. Wat betreft de Wet natuurbescherming zijn de onderdelen Gebiedsbescherming (Hoofdstuk 2 van de wet), Soortenbescherming (Hoofdstuk 3 van de wet) en Houtopstanden (hoofdstuk 4 van de wet) van belang in het licht van de voorgenomen activiteit.

Het onderdeel Gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Voor elk van de aangewezen gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd, nader uitgewerkt in een beheerplan, die gelden als toetsingskader. Uitgaande van de instandhoudingsdoelstellingen dient nagegaan te worden of sprake is van conflicten met het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen en zo ja, of de wezenlijke kenmerken en waarden van een Natura 2000-gebied in het geding zijn. Hierbij is ook zogenoemde *externe werking* van belang. Dat wil zeggen dat ook beschouwd moet worden in hoeverre effecten buiten Natura 2000-gebieden negatieve effecten hebben op in deze gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen.

Het onderdeel Soortenbescherming van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van flora en fauna. Op hoofdlijnen is sprake van een drietal beschermingsregimes: een voor soorten van de Habitatrichtlijn, een voor soorten van de Vogelrichtlijn en een voor nationaal beschermde soorten. In de wet zijn ten aanzien van deze soorten verbodsbepalingen opgenomen als ook gronden waarop ontheffing kan worden verleend. Deze kunnen per regime verschillen, waarbij de beide eerstgenoemden de meest strikte bescherming genieten. Bepaald dient te worden of sprake kan zijn van overtreding van geformuleerde verbodsbepalingen, of alternatieven voorhanden zijn, of sprake is van een wettelijke grondslag dan wel een wettelijk doel en in hoeverre sprake is van negatieve effecten op de staat van instandhouding van betrokken soorten. Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming) geldt verder een algemene zorgplicht conform artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat eenieder “voldoende zorg” in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

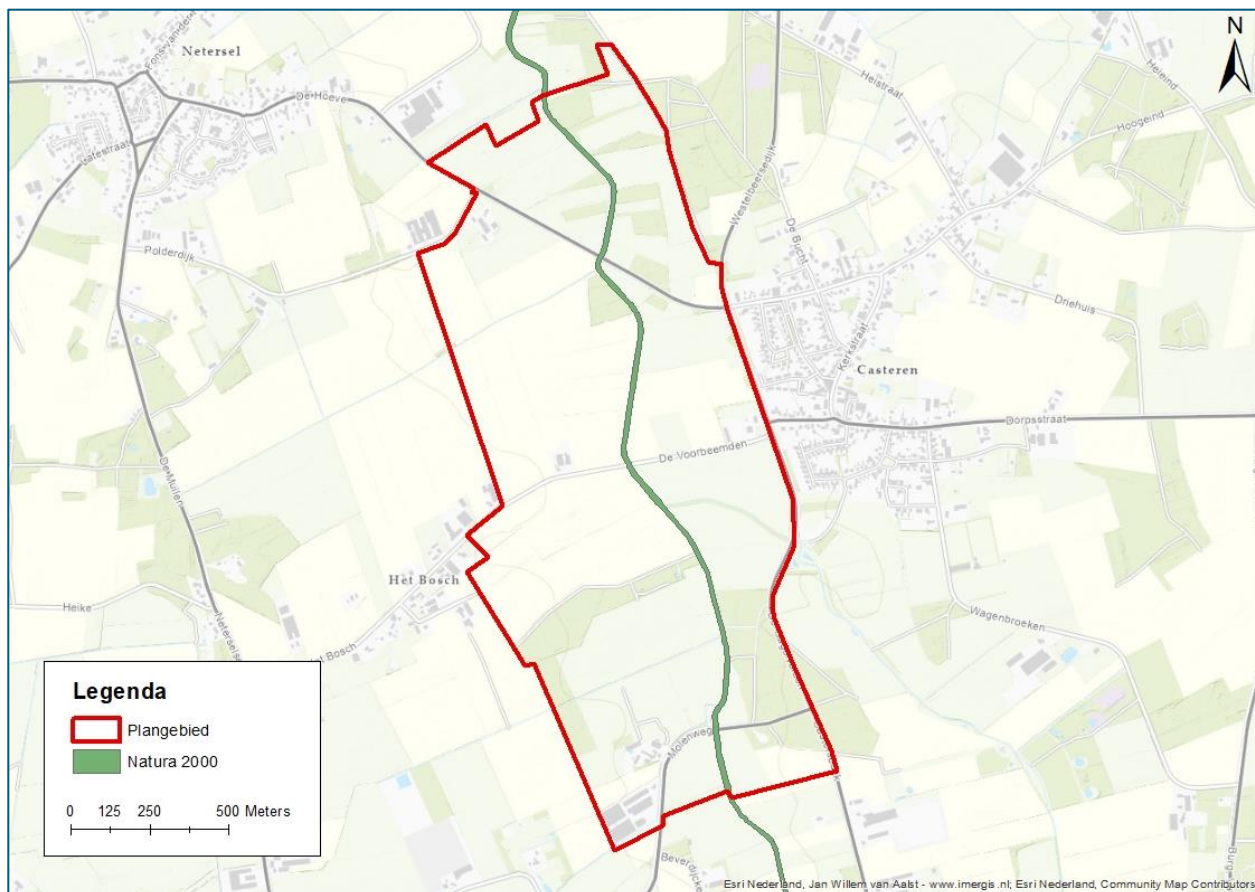
Ook houtopstanden zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 4 van de wet). Wanneer bomen moeten verdwijnen uit meer dan 10 are opgaande begroeiing, dan wel laanbeplanting van ten minste 20 bomen moet verdwijnen buiten bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom, dient hiervan melding te worden gemaakt bij Bevoegd Gezag. Uitgezonderd zijn onder meer (maar niet uitsluitend) naaldbomen bedoeld voor kerstbomenteelt of uit populieren of wilgen bestaande wegbeplanting. De verloren gegane bomen dienen binnen drie jaar, op bosbouwkundig verantwoorde wijze elders te worden teruggebracht (herplantplicht). Voor maatregelen in het kader van een vastgesteld Natura 2000-beheerplan, zoals in dit geval natuurlijk herstel van de Groote Beerze, geldt een uitzondering en is herplantplicht formeel niet aan de orde.

Natuurnetwerk Brabant biedt planologische bescherming aan gebieden die in dit netwerk zijn opgenomen. Het provinciaal beleid met betrekking tot het Natuurnetwerk Brabant is onder meer in een structuurvisie, de Verordening Ruimte (Provincie Noord-Brabant 2019, per april 2022 tot nader order vervangen door de Interim Omgevingsverordening) en het Natuurbeheerplan (Provincie Noord-Brabant 2022) opgenomen en uitgewerkt. Hierbij wordt een “nee, tenzij” principe gehanteerd. Dat wil zeggen dat voornemens alleen dan mogelijk zijn wanneer deze niet leiden tot negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken waarden van het netwerk, tenzij hiervoor een dwingende reden van openbaar belang geldt. De wezenlijke kenmerken en waarden volgen uit de beheertypen die binnen Natuurnetwerk Brabant aanwezig zijn, dan wel worden nagestreefd. In Noord-Brabant moet ook in geval van Natuurnetwerk Brabant rekening gehouden worden met externe werking (zie daarvoor de paragraaf over Gebiedsbescherming in dit hoofdstuk).

3 Plangebied en te toetsen activiteiten

3.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plan- en tevens studiegebied, gelegen in de Noord-Brabantse gemeente Bladel, bevindt zich globaal tussen de Molenweg en De Vloed in het zuiden en De Hoeve en Kranenberg in het noorden (Figuur 3-1).

Figuur 3-1. Globale ligging en begrenzing van het studiegebied (rode contour) en de relatie met Natura 2000-gebied "Kempeland-West" (groene polygoon).

In het plangebied is de beek de Grootte Beerze gelegen. Naast de beek zijn akkers, bossen en graslanden gelegen. Verder zijn in het plangebied zowel verharde als onverharde wegen aanwezig. Daarnaast zijn er in het plangebied meerdere gebouwen aanwezig waaronder een camping in het zuiden. De afbeeldingen hieronder geven een impressie van het plangebied (Figuur 3-2 t/m Figuur 3-4).

Figuur 3-2. Impressie van de begroeiing in het plangebied. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2022.

Figuur 3-3. Impressie van de beek de Grootte Beerze in het plangebied. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2022.

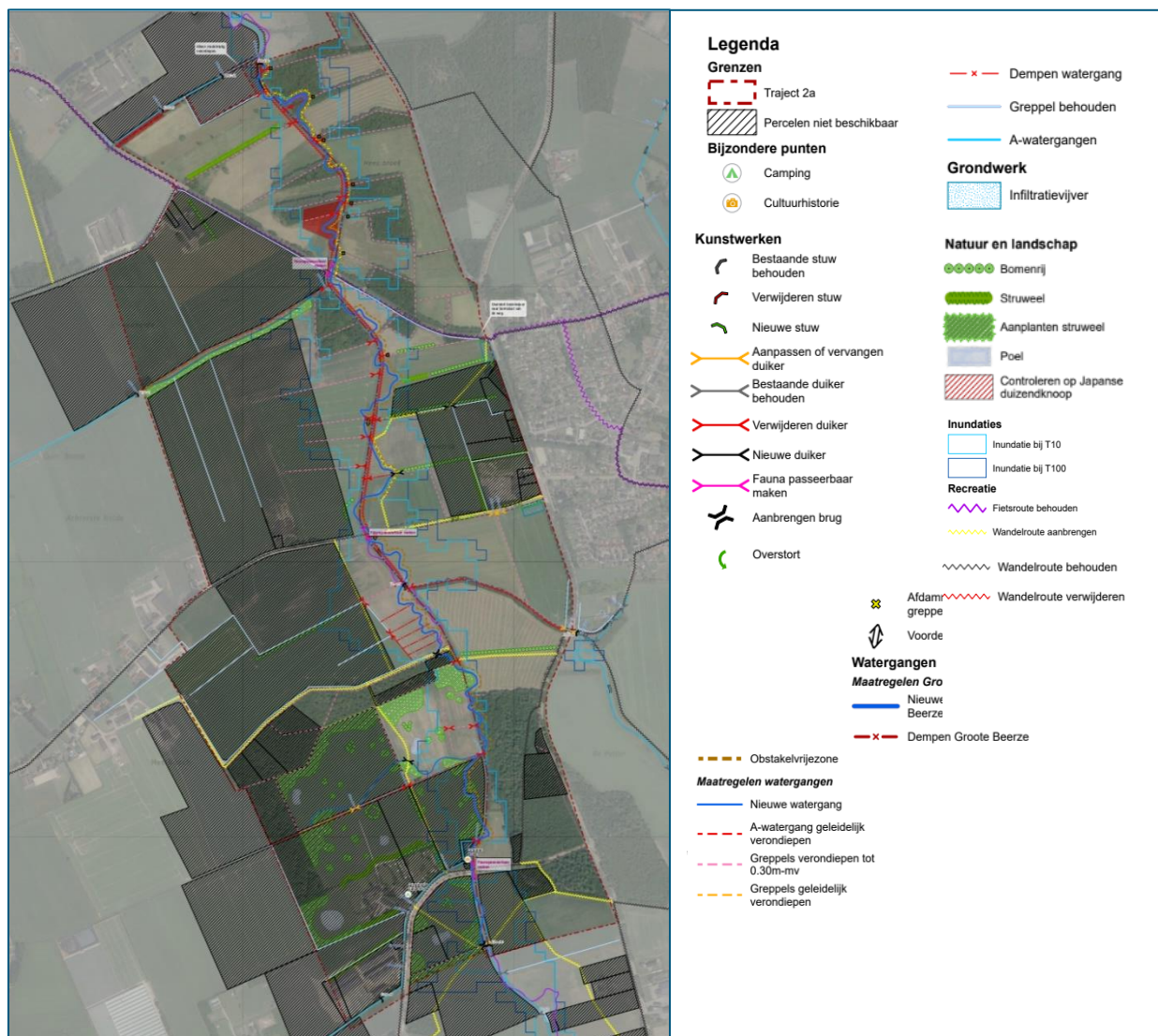
Figuur 3-4. Impressie van de houtopstanden in het plangebied. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2022.

3.2 De voorgenoemen activiteiten

In voorliggende rapportage worden twee activiteiten getoetst: enerzijds het beekherstel van en langs de Grootte Beerze en anderzijds uitbreiding van (mini)camping De Ganzenhof.

Herstel beekdal Grootte Beerze

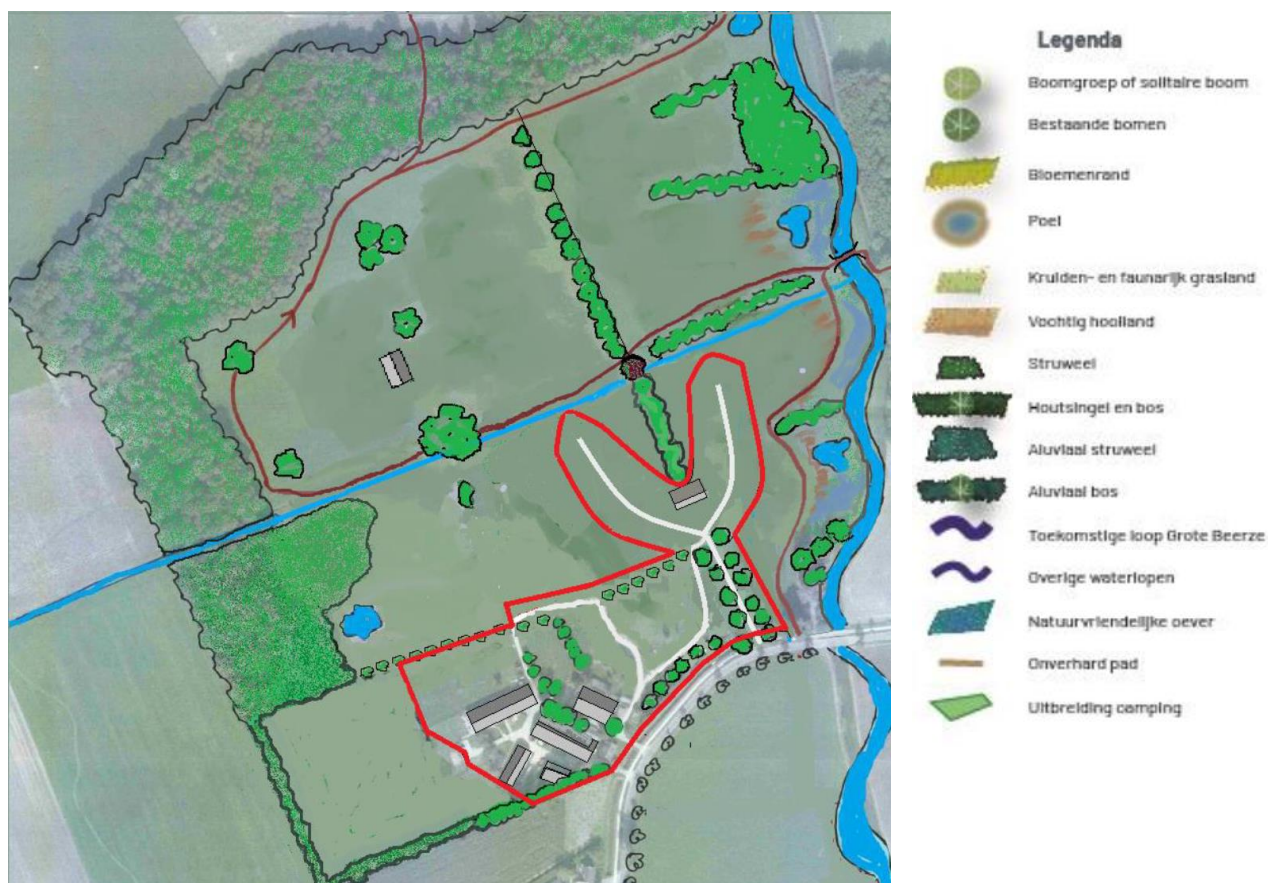
Binnen het plangebied is beekherstel voorzien, met name door middel van het laten hermeanderen van de Grootte Beerze (Figuur 3-5). Concreet betekent dit in ieder geval dat de loop van de Grootte Beerze in het plangebied weer een meer natuurlijke, meanderende loop krijgt, waarin natuurlijke beekdynamiek weer ruimte krijgt. Naast wat kleinere waterwerken als het verwijderen of plaatsen van stuwen en duikers, wordt hiertoe de bestaande loop op meerdere plaatsen gedempt. Daarnaast is voorzien in aanleg van poelen, maaiveldverlagingen, aanplanten van struweel en bos en andere zaken die passen bij realisatie van de doelen van het Natuurnetwerk Nederland alsook de Kaderrichtlijn Water.

Figuur 3-5. De voorgenoemen ontwikkeling (beekherstel).

Herinrichting percelen camping Ganzenhof

Verder zal de camping in het zuiden van het plangebied worden uitgebreid tot 75 standplaatsen, alsook plaatsing van een extra toiletgebouw met een bouwvlak van 100 m², uitbreiding van een groepsaccommodatie met een bouwoppervlak van 250 m² en realisatie van extra parkeerplaatsen. Deze uitbreiding zal bestaan uit het creëren van extra campingplaatsen op 1,2 hectare grond ten noorden en westen van de bestaande camping (Figuur 3-6). Dit gebeurt op bestaand intensief gebruikt akkerland, dat dan deels wordt omgevormd naar gazon ten behoeve van kampeer- en camperplaatsen, omringd door een nog veel groter oppervlak aan halfnatuurlijk kruiden- en faunarijk grasland en groepen passend inheems struweel. Dit gebeurt in nauwe samenhang met de landschapsinrichting rond het beekherstel en zal naar verwachting gelijktijdig gerealiseerd worden. Een exacte planning kan nog niet gegeven worden, deze is afhankelijk van het verloop van de bestemmingsplanprocedure.

Figuur 3-6: Inrichtingsschets camping en landschappelijke inkleding.

4 Voortoets Gebiedsbescherming

4.1 Effectbeoordeling in algemene zin

Van belang in relatie tot de Wet natuurbescherming is, zoals in hoofdstuk 1 gezegd, dat het voorliggende voornemen (exclusief uitbreiding van de camping) onderdeel is van het Natura 2000 beheerplan voor “Kempenland-West” (Provincie Noord-Brabant 2017a)¹. Daarmee heeft deze maatregel te gelden als een “handelingen die [is] beschreven in en [wordt] verricht overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in artikel 2.3, eerste lid [Wet natuurbescherming]”. Dit betekent dat voldaan wordt aan de voorwaarden uit artikel 2.9, lid 1, namelijk dat het voornemen onderdeel is van een beheerplan. Conform artikelen 2.7, 2.8 en 2.9, van de Wet natuurbescherming, kan het voornemen dan ook zónder *aanvullende* toetsing worden uitgevoerd. In het beheerplan is immers aangetoond dat de betreffende maatregel noodzakelijk is om de voor het betreffende Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen duurzaam te behalen. Daarbij is ook rekening gehouden met de overige natuurwaarden en belangen in het betreffende Natura 2000-gebied. Bij gevolg stelt de Wet natuurbescherming voorliggend voornemen vrij van verdere toetsing².

4.2 Bepalen relevante storingsfactoren

Iets genuanceerder ligt dit ten aanzien van de Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*), die als beekgebonden pioniersoort mogelijk beïnvloed wordt door het voornemen. Bovendien is Kempenland-West binnen Nederland het belangrijkste Natura 2000-gebied voor de soort. In het beheerplan voor “Kempenland-West” is ten aanzien van deze soort opgenomen:

“De geplande beekherstelprojecten waar (mogelijk) de Drijvende waterweegbree voorkomt, dienen daartoe een passende beoordeling te doorlopen. Daartegenover staat dat de projecten leiden tot een verbetering van de waterkwaliteit, wat gunstig is voor de Drijvende waterweegbree.”

Het instandhoudingsdoel voor de Drijvende waterweegbree in “Kempenland-West” is behoud van oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied voor behoud van de populatie (Ministerie van Economische Zaken 2013).

Ondanks voorgaande, wordt hier toch aan de hand van de Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2020) nagegaan of zeker is dat het uitvoeren van de herstelmaatregel uit het Natura 2000-beheerplan voor “Kempenland-West” niet strijdig is met de voor dit gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen.

De Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2020), een leidraad voor de effectbeoordeling in het kader van gebiedsbescherming, geeft een negentiental mogelijke storingsfactoren (effecten) waarmee in ieder geval rekening moet worden gehouden ten aanzien van onder de Wet natuurbescherming beschermde waarden. Deze 19 storingsfactoren vormen dan ook de basis (leidraad) voor navolgende toetsing.

Uit de Effectenindicator volgt, dat in relatie tot de Drijvende waterweegbree de voorgenomen activiteit in ieder geval rekening moet worden gehouden met de volgende storingsfactoren:

- Oppervlakteverlies (1)³
- Verzilting (6)
- Vernatting (9)

¹ Zie bijvoorbeeld de tabel op pagina 136 van het beheerplan

² Zie hiervoor ook de brief van Bevoegd Gezag met onderwerp “Vrijstelling Wnb-vergunningherstelmaatregelen na RvS-uitspraak PAS” (d.d. 15-07-2019 met kenmerk C2248905/4554704)

³ Getallen tussen haakjes verwijzen naar het nummer van de betreffende storingsfactor in de Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2020)

- Verandering dynamiek substraat (12)
- Verstoring door mechanische effecten (17)
- Bewuste verandering van soortensamenstelling (19)

Deze storingsfactoren sluiten (uiteraard) goed aan bij de sturende processen die het voorkomen van Drijvende waterweegbree in de Brabantse beken bepalen, namelijk uitreden van ijzerrijke kwel (9), stroming (12), waterkwaliteit (6, 9, 12) en directe effecten ten gevolge van inrichtingswerkzaamheden (1, 17, 19).

Voor de overige storingsfactoren die onderdeel zijn van de Effectenindicator geldt dat ze niet aan de orde zijn als gevolg van de voorgenomen activiteit (beekherstel), dan wel geen relatie hebben met de voor enig Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Gegeven de in hoofdstuk 3 beschreven werkzaamheden is dat ook niet aannemelijk, uitgezonderd (mogelijke) effecten ten gevolge van Verzuring en vermessing door depositie van stikstof uit de lucht (3, 4), die voor voorliggende voornemen het gevolg zijn de inzet van gemotoriseerd materieel in de realisatiefase.

4.3 Effectbeoordeling per relevante storingsfactor

4.3.1 Oppervlakteverlies (1) en Vernatting (9)

De storingsfactor Oppervlakteverlies (1) is mogelijk aan de orde als het gaat om de instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd ten aanzien van Drijvende waterweegbree (H1831) "Kempenland-West".

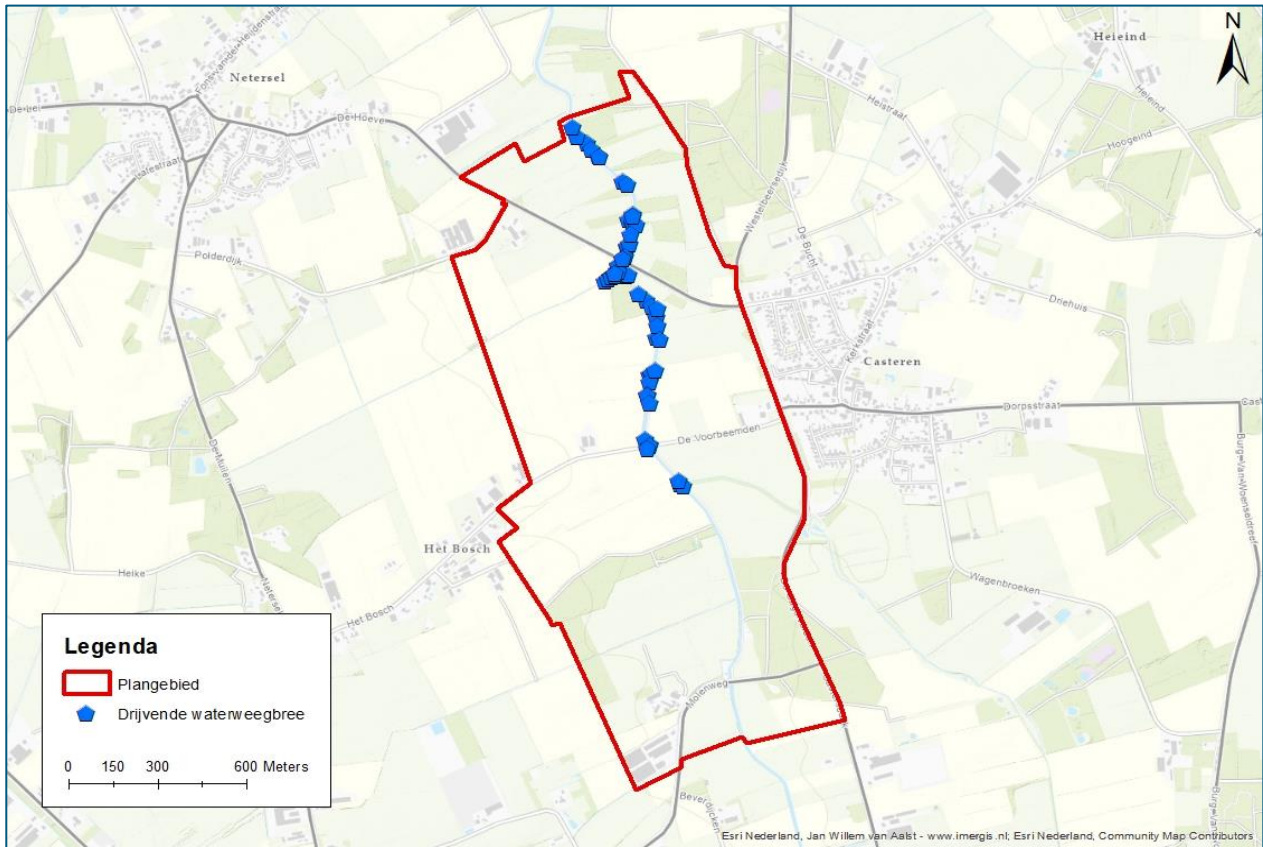
De bestaande loop van de Grootte Beerze wordt in het plangebied over een lengte van circa 2,0 kilometer anders ingericht. Hier zijn ook populaties van de Drijvende waterweegbree aanwezig (Figuur 4-1, Floron, 2021). Op grond van waarnemingen tijdens het veldbezoek (28 april 2022, Royal HaskoningDHV) mag echter aangenomen worden dat de soort verspreid over het hele traject aanwezig is.

Het lokaal dempen, verleggen en verondiepen van de Grootte Beerze betekent aanwezige groeiplaatsen tijdelijk verloren gaan. In beginsel is dit overigens niet in strijd met het ten aanzien van deze soort geformuleerde instandhoudingsdoel (Ministerie van Economische Zaken 2013)⁴.

In Noord-Brabant is de Drijvende waterweegbree zo goed als gebonden aan beken die ontspringen op het Kempisch Hoog. Hier bevindt zich dan ook het zwaartepunt van de Nederlandse populatie (Provincie Noord-Brabant 2017a), waarbinnen de Grootte Beerze een rol vervult. In dat licht is de nabijheid van het Kempisch Hoog van belang: dit is de bron voor het ijzerrijke kwelwater dat ervoor zorgt dat de voedselarme milieus in de Grootte Beerze duurzaam voor kunnen komen in weerwil van de hoge nutriëntenbelasting van deze beek. Hierdoor kan de Drijvende waterweegbree zich handhaven.

Het ligt daarom voor de hand dat het voornemen in ieder geval niet moet leiden tot een afname van de kweldruk in het plangebied. Dit zou uiteindelijk leiden tot verdwijnen van geschikte standplaatsen en oppervlakteverlies. Echter, de stijghoogte van het grondwater neemt toe (het plangebied wordt natter) als gevolg van de voorgenomen activiteit, terwijl de beek zelf het laagste punt in het landschap blijft, waardoor het toestromende water nog steeds hierlangs zal worden afgevoerd. Hierdoor mee is het uitreden van kwel verzekerd, waardoor negatieve effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen voor Drijvende waterweegbree (H1831) zijn uitgesloten. Voorgaande draagt bij aan het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen (Provincie Noord-Brabant 2017a).

⁴ Voor de uitvoering van beekherstelprojecten is tijdelijke achteruitgang van het habitatype H3260A, waar Drijvende waterweegbree doorgaans onderdeel van is, toegestaan binnen de huidige begrenzing van het Natura 2000-gebied tot het moment dat de begrenzing is aangepast aan de nieuw ontstane situatie door middel van een wijzigingsbesluit. Binnen de nieuwe begrenzing dient dan ten minste geen achteruitgang meer te zijn van dit habitatype ten opzichte van de situatie ten tijde van vaststelling van het huidige aanwijzingsbesluit.

Figuur 4-1. Waarnemingen van de Drijvende waterweegbree in het plangebied (Floron, 2021), met de aantekening dat de soort ook verspreid zal voorkomen in het trajectdeel waar geen waarnemingen zijn ingetekend.

Rest het verlies aan oppervlakte door het wijzigen van de loop en het profiel van de beek. Getuige figuur 4-1 is dit alleen van belang in relatie tot Drijvende waterweegbree (H1831). In voorliggende rapportage wordt aangenomen dat het verlies van nu aanwezige waterplanten in principe volledig zal zijn. Van belang is dat het gaat om een tijdelijk effect. Wel geldt dat de lengte van de waterloop door hermeandering toeneemt, waardoor het areaal potentieel geschikt biotoop niet afneemt en feitelijk juist toeneemt.

In het nabijgelegen, hydrologisch vergelijkbare beekdal van de Kleine Beerze, is onder meer in 2008 en 2012/13 vergelijkbaar beekherstel uitgevoerd, waarbij ook populaties van de Drijvende waterweegbree verloren zijn gegaan. Overigens zijn daar planten uit de oude beek, overgezet naar de nieuwe beekloop. Monitoring heeft laten zien dat de soort zeer goed in staat was de nieuwe beekloop te koloniseren (Schippers et al. 2012). Het jaar na uitvoering van de werkzaamheden (2009) profiteerde de Drijvende waterweegbree als pioniersoort van het kale substraat en breidde zich sterk uit in de nieuw gegraven waterlopen. In navolgende jaren nam de soort af als gevolg van het gevoerde maai- en begrazingsbeheer. Na aanpassingen aan het beheer liet de soort in 2012 weer een spectaculaire toename zien, waarbij hij voorkwam in 90% van de gemonitorde trajecten (Schippers et al. 2012; Waterschap De Dommel 2014).

Voorgaande is van belang, niet alleen omdat het aantoont dat Drijvende waterweegbree goed in staat is om nieuw gegraven beektrajecten te koloniseren. Daarbij is ook van belang dat bovenstrooms van het plangebied, populaties van de Drijvende waterweegbree aanwezig zijn (Provincie Noord-Brabant 2017a, 2017b; NDFF 2022), van waaruit het plangebied na voltooiing van de werkzaamheden weer gekoloniseerd kan worden. Verspreiding van zaden via het water -dus in stroomafwaartse richting- is één van de manieren van zaadverspreiding van bijvoorbeeld Drijvende waterweegbree (Lucassen et al. 2007 en referenties daarin). Naast overzetten van planten, is daarmee ook een natuurlijk mechanisme voor herkolonisatie beschikbaar.

Daarnaast vormt de Drijvende waterweegbree een langlevende zaadbank in de waterbodem (Lucassen et al. 2007 en referenties daarin), waardoor zaden via natuurlijk sedimenttransport stroomafwaarts worden verplaatst. Ook zonder aanvullende maatregelen is dan ook de verwachting dat Drijvende waterweegbree (H1831) binnen 3 jaar na uitvoering van de maatregelen weer in het plangebied aanwezig zal zijn. Hierbij is uiteraard ook van belang dat de standplaatscondities na uitvoering van het beekherstel in ieder geval lokaal verbeteren. Zo zorgt het meer natuurlijk functioneren van het beekdal van de Groote Beerze voor een hogere diversiteit aan groeiplaatsen, waaraan ook het meer natuurlijke transport van sediment een belangrijke bijdrage leveren. In overeenstemming met de bekende literatuur (samengevat in Lucassen et al. (2007)) laten ervaringen met eerdere beekherstelprojecten (Schipper et al. 2012; Waterschap De Dommel 2014) zien dat de Drijvende waterweegbree zich onder deze omstandigheden vestigen én uitbreiden.

Ten slotte geldt dat de instandhoudingsdoelstellingen niet geformuleerd zijn voor het plangebied alleen, maar voor heel “Kempenland-West”, waarbij van belang is dat de soort in andere delen van het gebied aanwezig blijft, waar door eerder beekherstel uitbreiding is opgetreden⁵.

Omdat:

- uitvoering van beekherstelprojecten conform het Natura 2000-beheerplan nodig is om te kunnen voldoen aan de voor “Kempenland-West” geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen (Provincie Noord-Brabant 2017a);
- uit de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen volgt dat voor de uitvoering van beekherstelprojecten tijdelijke achteruitgang van Drijvende waterweegbree (H1831) is toegestaan (Ministerie van Economische Zaken 2013);
- aannemelijk gemaakt is dat inderdaad sprake is van een tijdelijke achteruitgang na beekherstel. Immers, de abiotische condities (waterkwaliteit, kwel, dynamiek substraat) voor Drijvende waterweegbree (H1831) worden verbeterd, het beschikbare areaal wordt vergroot, monitoring voor eerdere projecten (in relatie tot H1831) heeft laten zien dat hervestiging daadwerkelijk en snel plaats vindt (Schipper et al. 2012; Waterschap De Dommel 2014) en sprake is van een gezonde, stabiele zaadbron bovenstrooms (Schipper et al. 2012; Waterschap De Dommel 2014),

wordt geconcludeerd dat het voorgenomen beekherstel niet strijdig is met ten aanzien van Drijvende waterweegbree (H1831) in “Kempenland-West” geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Bij gevolg kunnen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van enig onder de Wet natuurbescherming beschermd gebied als gevolg van Oppervlakteverlies (1) op voorhand worden uitgesloten.

Ondanks voorgaande conclusie kunnen aanvullende mitigerende maatregelen worden getroffen om het tijdelijke effect verder te verkleinen. Zodoende kan rekening worden gehouden met de soort door:

- Bovenlaag van de waterbodem van die delen waar nu Drijvende waterweegbree (H1831) voorkomt tijdens de uitvoering apart houden en dit materiaal op enkele plekken gebruiken bij de afwerking van het nieuwe tracé van de Groote Beerze. Vanwege de aanwezige, langlevende zaadbank in dit substraat zal dit de ontwikkeling van de gewenste soorten en vegetaties versnellen.
- Hoewel op grond van de uitgevoerde monitoring geen garanties bestaan over de effectiviteit van deze maatregel bij eerdere beekherstelprojecten, is te overwegen om in aanvulling op voorgaande Drijvende waterweegbree (H1831) in het nieuwe beektracé in te brengen (verplaatsen). Het is dan niet zinvol alle exemplaren over te zetten, gezien de hoge kolonisationsnelheid van de soort. Verplaatsen gebeurt nadat een nieuw tracé-deel is gerealiseerd en gestabiliseerd en voordat de locaties met Drijvende waterweegbree (H1831) worden gedempt dan wel verondiept. Dit vraagt gefaseerd in tijd en ruimte te werken.

⁵ Kanttekening hierbij is dat de eerste systematische monitoringsgegevens zijn verzameld in 2009, na uitvoering van het beekherstelproject. Hierdoor ontbreekt een goed beeld van de situatie ten tijde van aanwijzing in 2004. Desalniettemin ligt een uitbreiding van de soort na beekherstel op grond van de beschikbare gegevens voor de hand.

- Het is niet zinvol gebleken om Drijvende waterweegbree (H1831) te verplaatsen naar bijvoorbeeld poelen (Schipper et al. 2012; Provincie Noord-Brabant 2017a). Dit wordt hier dan ook niet langer geadviseerd.

4.3.2 Verzuring en vermesting door depositie van stikstof uit de lucht (3, 4)

Verzuring en vermesting door depositie van stikstof uit de lucht (3 & 4) is in relatie tot het beekherstel nauwelijks relevant. Immers, het betreft een herstelmaatregel, waarbij de abiotische uitgangssituatie die het voorkomen van natuurwaarden waarvoor in Natura 2000-gebied “Kempenland-West” instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd duurzaam worden verbeterd. Het gaat in dit geval alleen om tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase. Effecten tijdens de gebruiksfase zijn uitgesloten, gegeven dat hier geen sprake kan zijn van een depositietoename.

De uitbreiding van de camping kan daarentegen wel leiden tot een toename van stikstofdepositie in de gebruiksfase. Zo leidt de uitbreiding van de camping tot een verkeersaantrekkende werking en zal de realisatie van enkele gebouwen leiden tot een toename van gasverbruik. Aan de andere kant is er bij de camping alsook de rest van het projectgebied voor beekherstel fase 2a sprake van uitgebruikname van intensieve landbouwgronden, wat in elk geval lokaal zal leiden tot minder uitstoot en uitspoeling van stikstof en ammoniak⁶. Om negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden te bepalen is een AERIUS-berekening uitgevoerd. Hieruit blijkt dat de uitbreiding van de camping leidt tot een toename aan stikstofdepositie van 0,00 mol/ha/jaar. De uitbreiding van de camping leidt daarom niet tot significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden.

De inzet van gemotoriseerd materieel tijdens de werkzaamheden voor zowel het beekherstel als de uitbreiding van de camping leidt tot tijdelijke emissie van stikstofverbindingen en daarmee verbonden depositie van stikstof op habitattypen in Natura2000-gebieden. In de nieuwe Wet Stikstofreductie en natuurverbetering is echter opgenomen dat zolang de partiële vrijstelling van kracht is de stikstofdepositie tijdens de aanlegfase is vrijgesteld van een natuurvergunningplicht. Er is wel een verplichting om tijdens de aanlegwerkzaamheden de emissie van stikstof aantoonbaar te beperken. Hiermee wordt beoogd dat de gebruikte machines en andere processen worden vervangen door alternatieven die voor minder stikstofuitstoot zorgen. Het bevoegd gezag moet vóór het uitvoeren van de werkzaamheden geïnformeerd worden over de invulling van voornoemde verplichting. Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning voor de werkzaamheden dient de initiatiefnemer informatie aan te leveren over de stikstofreducerende maatregelen die voor het project worden getroffen (Artikel 7.19a, Besluit bouwwerken leefomgeving).

De voorgenomen maatregelen voor de inrichting van het beekdal de Groote Beerze en de uitbreiding van de camping leiden in de gebruiksfase niet tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Een eventuele tijdelijke toename van stikstofdepositie tijdens de aanlegfase zijn vrijgesteld van ontheffingsplicht. Bij gevolg kunnen negatieve effecten op geldende instandhoudingsdoelstellingen van enig onder de Wet natuurbescherming beschermd gebied als gevolg van Verzuring en vermesting door depositie van stikstof uit de lucht (3, 4) op voorhand worden uitgesloten.

⁶ Van een netto positief effect kan enkel gesproken worden als per saldo minder intensieve landbouw zal bestaan als gevolg van het project. Bij grondruil en dus verplaatsing van intensieve agrarische activiteiten c.q. emissierechten naar elders staat een netto positief effect in elk geval ter discussie.

4.3.3 Verzilting (6)

De voorgenomen activiteit vindt plaats in een landschap dat bij uitstek zoet water kent. In dit deel van Nederland kan Verzilting (6) alleen aan de orde zijn bij winning van (diep) grondwater, hetgeen geen onderdeel is van de voorgenomen activiteit. Ook van verontreiniging is geen sprake op grond van de voorgenomen activiteit, die alleen ziet op aanpassing van de waterhuishouding en niet op bijvoorbeeld lozingen en dergelijke. Bij gevolg kunnen negatieve effecten op geldende instandhoudingsdoelstellingen als ook de wezenlijke kenmerken en waarden van enig onder de Wet natuurbescherming beschermd gebied als gevolg van Verzilting (6) op voorhand worden uitgesloten.

4.3.4 Verandering dynamiek substraat (12)

Het voornemen heeft een meer natuurlijk functioneren van het beekdal van de Groote Beerze tot doel. Onderdeel hiervan is een toename van de gemiddelde stroomsnelheid, hetgeen onlosmakelijk verbonden is met de dynamiek van het substraat. Ten aanzien van de Drijvende waterweegbree geldt juist dat de soort in Noord-Brabant *niet* voorkomt op plekken met stilstaand water, maar gebonden is aan beken waar het water relatief snel stroomt (Schippers et al. 2012; Provincie Noord-Brabant 2017a). Juist een meer natuurlijke dynamiek van het substraat lijkt ervoor te zorgen dat de Drijvende waterweegbree duurzaam voor kan komen (niet overwoekerd raakt) op die plaatsen waar de abiotische omstandigheden voor deze soort gunstig zijn (ijzerrijke kwel uittreedt), dan wel beheer ervoor zorgt dat de soort zich kan blijven handhaven). Door de beoogde gemiddeld hogere stroomsnelheid neemt de depositie van slib af, waardoor de vestiging van andere, meer concurrentiekrachtige soorten wordt geremd en blijft bovendien meer zandige bodem, waaraan de Drijvende waterweegbree gebonden is, beschikbaar. In de praktijk blijkt dit uit de monitoringsresultaten van al uitgevoerde in hoge mate vergelijkbare beekherstelprojecten waar Drijvende waterweegbree voor kwam (Schippers et al. 2012; Waterschap De Dommel 2014). Bij gevolg moet de conclusie zijn dat geen sprake kan zijn van negatieve effecten op ten aanzien van de Drijvende waterweegbree geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen ten gevolge van veranderingen van de dynamiek van het substraat.

4.3.5 Verstoring door mechanische effecten (17)

De Effectenindicator bedoeld met mechanische effecten zaken als betreding, golfslag, luchtwervelingen, bodemverdichting en dergelijke (Broekmeyer et al. 2005). Gezien de Drijvende waterweegbree in het plangebied gebonden is aan het beektracé, waar bedoelde effecten gevangen zijn onder Oppervlakteverlies (ie. graafwerkzaamheden), zijn mechanische effecten daar reeds beoordeeld.

4.3.6 Bewuste verandering van soortensamenstelling (19)

De voorgenomen activiteit voorziet niet in de introductie van soorten of bewuste verandering van de soortensamenstelling zoals bedoeld in de Effectenindicator (Broekmeyer et al. 2005). Hierdoor kunnen negatieve effecten als gevolg van verandering in populatiedynamiek (18) en bewuste verandering van soortensamenstelling (19) op voorhand worden uitgesloten.

4.3.7 Cumulatie

Onder cumulatieve effecten worden effecten verstaan die optreden wanneer de effecten van een project worden beschouwd in het licht van effecten ten gevolge van andere projecten in de omgeving van hetzelfde Natura 2000-gebied. Hierbij dient rekening te worden gehouden met ontwikkelingen (projecten) waarvoor al een vergunning in het kader van Natuurbeschermingswet 1998 is verleend, maar die nog niet zijn gerealiseerd (AbRvS 16 april 2014, 201304768/1/R2).

Projecten die voldoen aan bovenstaande zijn ten tijde van het schrijven van voorliggende rapportage niet bekend in de ruime omgeving van het plangebied. Er is dan ook geen sprake van negatieve effecten op onder de Wet Natuurbescherming beschermde gebieden als gevolg van cumulatie met andere projecten waarvoor reeds een vergunning in het kader van de deze wet is verleend.

4.4 Resumé effectbeoordeling gebiedsbescherming

Voorgaande heeft laten zien dat het voornemen niet leidt tot negatieve effecten op voor enig Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Ondanks deze conclusie, is het nodig om in de uitvoering aanvullende maatregelen te treffen ten aanzien van deze soort. Dit om de soort zo goed mogelijk op weg te helpen en effecten van lokale (ontheffingsvrije) overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van artikel 3.5 (daarover later meer) te mitigeren.

5 Quicksan Soortenbescherming

5.1 Effectbeoordeling in algemene zin

Zoals benoemd in hoofdstuk 1, vindt het voornemen plaats vanuit een vastgesteld Natura 2000-beheerplan. Daarmee heeft deze maatregel te gelden als een “*handelingen die [is] beschreven in en [wordt] verricht overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in artikel 2.3, eerste lid [Wet natuurbescherming]*”. Dit betekent dat voldaan wordt aan de voorwaarden voor vrijstelling van vergunningverlening uit de wet, namelijk dat het voornemen onderdeel is van een beheerplan. In het beheerplan is immers aangetoond dat de betreffende maatregel noodzakelijk is om de voor Natura 2000-gebied “Kempenland-West” geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen duurzaam te behalen en daarmee niet conflicteert. Daarbij is ook rekening gehouden met de overige natuurwaarden en belangen in het betreffende Natura 2000-gebied. Bij gevolg stelt de Wet natuurbescherming voorliggend voornemen vrij van verdere toetsing.

Ondanks voorgaande, geldt dat het een vrijstelling van vergunningverlening op grond van de Wet natuurbescherming betreft. De overige verplichtingen (onderzoeksplicht, zorgplicht en dergelijke) blijven van kracht, evenals de noodzaak om maatregelen te treffen om effecten te voorkomen of mitigeren. Dit heeft gevolgen voor de omgang met op grond van de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Mogelijke gevolgen van in het beheerplan opgenomen maatregelen moeten op dat vlak in meer detail (op quickscan-niveau) in beeld worden gebracht, onder meer omdat een beheerplan niet de actualiteit kan hebben die de wet op het gebied van bescherming van soorten vraagt. De van wetswege gevraagde detaillering en eventueel noodzakelijke maatregelen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen, worden hierna in beeld gebracht op niveau van een Quicksan, waarbij eventueel noodzakelijke maatregelen worden uitgewerkt.

5.2 Werkwijze beschermde soorten

Om een indruk te krijgen van het voorkomen van beschermde natuurwaarden in het studiegebied, is gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), welke is geraadpleegd op 28 april 2022. Daarbij zijn de gegevens van de laatste 10 jaar opgevraagd. Het betreft hierbij zowel historische als actuele gegevens die verzameld zijn via allerlei bronnen zoals RAVON, SOVON, de Zoogdiervereniging et cetera. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de soortspecifieke gegevens in relatie tot de aanwezige habitats. Daarnaast is op 28 april 2022 een verkennend veldbezoek uitgevoerd (weercondities: zonnig, 16 graden Celsius, 2 Beaufort) door E. Post en G. de Rooij, beiden als deskundig ecooloog werkzaam bij Royal HaskoningDHV. Tijdens het veldbezoek is een habitatgeschiktheidsanalyse gedaan voor voorkomende en te verwachten soorten. Er is rondom en door het plangebied gelopen en een deel van de aanwezige bomen zijn vanaf de grond visueel met behulp van een verrekijker geïnspecteerd. De zo verkregen informatie vormt de basis voor de navolgende effectanalyse.

Op 6 juli 2022 is uit een overleg naar voren gekomen dat R. Schippers, een ter zake kundige ecooloog werkzaam bij Waterschap de Dommel op 24 juni 2022 (na oplevering van voorliggende rapportage op 12 mei 2022) in het plangebied een controle heeft uitgevoerd om vast te stellen of de in het plangebied aanwezige kasten voor steenuil en torenvalk bewoond zijn. Daarnaast is bekend geworden dat de Uilenwerkgroep Bladel begin juni 2022 de kasten in het gebied ook gecontroleerd heeft. De relevante informatie van deze bezoeken zijn verwerkt in de resultaten van voorliggende rapportage en in de conclusie van dit rapport, en zijn van betekenis voor het onderdeel Soortenbescherming (H3) van de Wet natuurbescherming.

Om vast te stellen of het project effect heeft op beschermde plant- en diersoorten, is een (beknopte) analyse gemaakt van het project in relatie tot de habitateisen van beschermde soorten in het plan- en studiegebied. Daarbij is ook gekeken in hoeverre het studiegebied voorziet in specifieke eisen van beschermde soorten.

Door de resultaten van stap 1 en stap 2 te confronteren zijn de mogelijke effecten van het voorgestelde project op de aanwezige beschermde plant- en diersoorten inzichtelijk gemaakt. Waar beschermde soorten schadelijke effecten ondervinden of kunnen ondervinden, zijn voorstellen en aanbevelingen gedaan om de negatieve effecten op deze beschermde plant- en diersoorten te mitigeren. De gedane voorstellen en aanbevelingen worden bij voorkeur meegenomen in het bestek en bijbehorende planning.

Uit voorgaande stappen volgt welke effecten verwacht worden, of er eventuele vervolgonderzoeken nodig zijn en/of een ontheffing nodig is in het kader van de Wet natuurbescherming. Gericht vervolgonderzoek kan nodig zijn als er twijfel is over het al dan niet voorkomen van beschermde plant- en diersoorten waarbij mogelijk sprake is van overtreding van verbodsbepalingen.

5.3 Aanwezige beschermde soorten en effectbeoordeling

5.3.1 Vaatplanten

Het plangebied is arm aan beschermde vaatplanten, zo blijkt uit geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF en ontvangen inventarisatiegegevens (Floron, 2021). Alleen de in de beek voorkomende Drijvende waterweegbree geniet bescherming op grond van de Wet natuurbescherming, specifiek op grond van de Habitatrichtlijn, en is eind 2021 nog in het plangebied waargenomen.

De Drijvende waterweegbree, een soort die gebonden is aan de beek en waarvan “Kempenland-West” op landelijke schaal een belangrijk (zometert het belangrijkste) bolwerk vormt, is in het plangebied op verschillende plekken bekend daar waar werkzaamheden zijn voorzien. Gezien de soort ook bescherming geniet op grond van het onderdeel Gebiedsbescherming uit de Wet natuurbescherming (er gelden instandhoudingsdoelstellingen voor deze soort binnen het plangebied), wordt voor de effectbeoordeling voor deze soort verwezen naar het hoofdstuk Gebiedsbescherming (hoofdstuk 4).

Overigens worden andere op grond van het onderdeel soortenbescherming beschermde plantensoorten gezien de in het plangebied aanwezige habitats niet verwacht. Effecten als gevolg van zowel beekherstel als uitbreiding van de camping worden niet verwacht.

Ten aanzien van de Drijvende waterweegbree is overtreding van onder de Wet natuurbescherming geformuleerde verbodsbepalingen aan de orde.

5.3.2 Zoogdieren

In het plangebied zijn verschillende waarnemingen gedaan van beschermde grondgebonden zoogdieren op grond van geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF. Echter is het plangebied relatief slecht onderzocht, waardoor deze gegevens waarschijnlijk geen compleet beeld schetsen.

Vleermuizen

Voor wat betreft vleermuizen ontbreken waarnemingen in het plangebied volledig. Het is aannemelijk dat er meerdere soorten vleermuizen voorkomen in het plangebied. In de ruimere omgeving zijn waarnemingen bekend van onder meer gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. Vleermuizen maken op verschillende manieren gebruik van het landschap. Zo hebben ze verblijfplaatsen, afhankelijk van de soort, in gebouwen of in bomen. Bovenstaande soorten zijn allemaal gebouwbewonende vleermuissoorten. Zoals hiervoor gezegd, is het plangebied wat betreft zoogdieren relatief slecht onderzocht. Dit geldt zeker voor vleermuizen. Uit de beschikbare gegevens (NDFF 2022) blijkt dat het plangebied voor wat betreft vleermuizen te boek staat als “niet onderzocht”. Niet uitgesloten is dan ook, dat ook boombewonende soorten in het plangebied aanwezig kunnen zijn.

Doordat voor het voornemen enkele bomen gekapt worden kan niet op voorhand worden uitgesloten dat verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen verloren gaan. In het plangebied zijn tevens gebouwen aanwezig, maar hier zijn geen werkzaamheden aan voorzien. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kan wel op voorhand worden uitgesloten. Wel biedt het plangebied voor deze en andere vleermuissoorten geschikt foerageergebied. Verder maakt de lage verbondenheid van het landschap dat vliegroutes beperkt aanwezig zullen zijn en de belangrijkste foerageergebieden dicht bij de dorpskernen liggen. De Grote Beerze zelf kan uiteraard in gebruik zijn als vliegroute.

Voor, tijdens en na het uitvoeren van het voornemen blijven mogelijk aanwezige vliegroutes, bijvoorbeeld de Grote Beerze zelf, functioneel als vliegroute. Ook verandert de foerageerfunctie van het plangebied niet. De verwachting moet zijn dat het plangebied als foerageergebied als gevolg van de voorgenomen activiteit juist beter geschikt zal zijn als foerageergebied voor vleermuizen, bijvoorbeeld vanwege de verhoogde grondwaterstanden en een natuurlijker inrichting c.q. beheer van de betreffende terreinen.

Ondanks dat waarnemingen van boombewonende vleermuizen ontbreken, is niet uitgesloten dat sprake kan zijn van verlies van voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen. Immers, lokaal is kap van bomen aan de orde vanwege de voorgenomen hermeandering. Bij gevolg is overtreding van verbodsbepalingen niet uitgesloten.

Om na te gaan of daadwerkelijk sprake is van voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen in de te kappen bomen, is het allereerst van belang om de te kappen bomen te onderzoeken op aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen. Blijken potentieel geschikt verblijfplaatsen (mogelijk) aanwezig, zal onderzocht moeten worden of deze ook in gebruik zijn met behulp van vleermuisonderzoek conform het Vleermuisprotocol 2021. Blijken verblijfplaatsen daadwerkelijk aanwezig, zullen compenserende of preventieve maatregelen (lees: sparen) getroffen moeten worden. Dit alles dient aantoonbaar te gebeuren, maar het aanvragen van een ontheffing hiervoor is niet aan de orde op grond van de Wet natuurbescherming.

Effecten zijn in beginsel geheel te voorkomen door bomen die mogelijk voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen bevatten in het ontwerp op te nemen en deze niet te kappen. De visuele inspectie van de te kappen bomen geeft uitsluitel. Is kap onvermijdelijk, zijn nader onderzoek en compenserende maatregelen aan de orde, met inachtneming van bijbehorende gewenningsperioden van veelal 3 tot 6 maanden gedurende de actieve periode van vleermuizen.

Voor de camping geldt dat er geen bomen of gebouwen worden gesloopt. Ook vormen de weilanden en akkerlanden geen bijzonder foerageergebied voor vleermuizen. Mogelijk is de zorgplicht aan de orde bij omvorming van terreindelen waar (door auteurs waargenomen) wilde konijnen hun holen hebben. Verder zal een kleinschalige uitbreiding van de camping met landschapsherstel op bestaand akkerland uitsluitend positieve gevolgen hebben voor kleine marterachtigen en vleermuizen.

Overtreding van ten aanzien van vleermuizen geformuleerde verbodsbepalingen is als gevolg van de kap van bomen bij beekherstel niet volledig uit te sluiten. Met behulp van visuele inspectie van de te kappen bomen moet bepaald worden in hoeverre daadwerkelijk sprake is van potentiële verblijfplaatsen. Zijn die aanwezig én moeten de betreffende bomen gekapt worden, is vleermuisonderzoek conform het Vleermuisprotocol 2021 noodzakelijk om te bepalen welke compenserende maatregelen noodzakelijk zijn.

Grondgebonden zoogdieren

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFP is gebleken dat er in het plangebied en de omgeving hiervan waarnemingen bekend zijn van aarmuis, bever, boommarter, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, eekhoorn, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, steenmarter, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos en wezel. Voor de meer algemeen voorkomende zoogdieren, waaronder aarmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis en vos geldt dat ze in het plangebied kunnen voorkomen. Tijdens het veldbezoek is ook een ree waargenomen in het plangebied. Voor deze soorten geldt dat ze door de provincie Noord-Brabant bij ruimtelijke ontwikkelingen zijn vrijgesteld van ontheffingsplicht ten aanzien van de Wnb. Wel dienen negatieve effecten op deze soorten als gevolg van het voornemen te allen tijde voorkomen of zo veel mogelijk beperkt te worden door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Na de werkzaamheden biedt het plangebied nog altijd geschikt leefgebied voor deze soorten.

Bever

In het plangebied is één waarneming bekend van de bever. Het betreft een waargenomen individu, maar holen of burchten zijn niet bekend uit het plangebied. Het veldbezoek heeft hier geen indicaties voor opgeleverd. Gezien de actuele marginale kwaliteit van de aanwezige habitats zijn vaste rust- of verblijfplaatsen van de soort daar ook niet te verwachten. De verwachting moet zijn dat het gebied na herinrichting geschikter wordt voor de bever. Effecten ten gevolge van het voornemen zijn dan ook uitgesloten.

Boommarter

Ten noorden en westen van het plangebied zijn twee waarnemingen gedaan van de boommarter, op basis waarvan gezegd kan worden dat bossen in het plangebied tot het potentiële dan wel waarschijnlijke leefgebied behoren. De boommarter leeft in verschillende typen bossen, waarin het voorkomen van oude dan wel grote bomen (bijvoorbeeld populieren) met holtes een belangrijke voorwaarde is. Alleen in het late voorjaar en in de zomer zijn boommarters met jongen vaak overdag actief. De rest van het jaar is de soort vooral 's nachts actief. In het plangebied is geschikt leefgebied aanwezig voor de soort. Zodoende kan niet worden uitgesloten dat in de overige delen van de houtopstanden van het plangebied wel verblijfplaatsen van de boommarter aanwezig zijn. Tevens kan de soort de houtopstanden in het plangebied gebruiken als foerageergebied. Door het voornemen gaan mogelijk verblijfplaatsen van de boommarter verloren. Het plangebied blijft na uitvoering van de werkzaamheden nog steeds geschikt als foerageergebied. Desalniettemin is en aan te raden om rekening te houden met de soort door te werken buiten de kwetsbare periode (grootweg april t/m augustus) en potentieel geschikte verblijfplaatsen te ontzien waar mogelijk, op basis van gerichte inspectie vooraf en begeleiding tijdens de werkzaamheden. Zo is voldoende zeker dat (vrijwel) geen sprake kan zijn van overtreding van onder de Wet natuurbescherming geformuleerde verbodsbepalingen.

Kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel)

Ondanks dat er in het plangebied weinig waarnemingen zijn van kleine marterachtigen is het aannemelijk dat deze wel gebruik maken van het plangebied. Deze soorten zijn namelijk lastig te inventariseren en worden eenvoudig over het hoofd gezien. De bunzing heeft een voorkeur voor kleinschalige landschappen met houtwallen, greppels, en sloten met overhangende vegetatie. De wezel leeft bij voorkeur in een open, droog natuur- en cultuurlandschap, terwijl hermelijn wat vochtiger condities prefereert in vergelijking met de wezel. De soorten komen voor in verschillende biotopen zoals bossen, duinen en wei- en akkerland. De bunzing is nachtactief en wezel en hermelijn zijn zowel dag- als nachtactief. De soorten gebruiken voornamelijk bestaande (konijnen)holten als verblijfplaats. De bunzing kan ook gebruik maken van steenen takkenhopen, holle bomen of onder boomwortels verblijven. Naar aanleiding van het veldbezoek kan geconcludeerd worden dat het plangebied geschikt leefgebied vormt voor kleine marterachtigen. Zo is er voldoende dekking en een variatie aan structuur aanwezig zoals sloten met overhangende vegetatie. Daarnaast kan niet worden uitgesloten dat in het plangebied voor alle drie de soorten geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Na het voornemen biedt het plangebied nog steeds geschikt leefgebied. Zo blijft het kleinschalige landschap behouden en wordt deze op enkele locaties zelfs versterkt. Uitgesloten is daarom dat het voornemen leidt tot negatieve effecten op de populaties van genoemde soorten. Doordat in het plangebied naar alle waarschijnlijkheid wel verblijfplaatsen van de bunzing, hermelijn en wezel aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden mogelijk leiden tot tijdelijke negatieve effecten op deze soorten. Overtreding van artikel 3.10, lid 1a en 1b van de Wnb kan worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Deze voorzorgsmaatregelen bestaan vooral uit het werken buiten de periode dat beide soorten jongen hebben (maart - juli) en de werkzaamheden worden in één richting uitgevoerd. Vrijkomend tak- en tophout wordt buiten het werkterrein op rillen gelegd. Dit geldt zowel voor werkzaamheden ten aanzien van beekherstel als uitbreiding en herinrichting van het terrein behorende bij de camping.

Eekhoorn

In de houtopstanden in het plangebied zijn meerdere waarnemingen gedaan van de eekhoorn. De eekhoorn komt in ons land voor in loofbossen, naaldbossen maar ook gemengde bossen. Verder wordt de soort ook steeds vaker waargenomen in dorpen en woonwijken met tuinen, parken en houtwallen, indien er genoeg voedsel aanwezig is. De soort heeft van nature een voorkeur voor ouder bos, omdat daar meer voedsel- en nestgelegenheid is. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten aangetroffen die wijzen op het voorkomen van de soort in het plangebied. Het is daarom redelijkerwijs uitgesloten dat het voornemen leidt tot het vernietigen van verblijfplaatsen van de eekhoorn. Daarnaast biedt het plangebied na realisatie van het voornemen nog steeds geschikt leefgebied voor de eekhoorn. Overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb zijn dan ook niet aan de orde. Hierbij moet wel aangetekend worden dat nestlocaties van eekhoorns jaarlijks variëren. Controle op aanwezigheid van nesten tijdens de uitvoering is daarom wel noodzakelijk in trajecten waar meanders door het bos zijn voorzien. Indien er onverhoopt nesten worden aangetroffen dan worden deze zoveel mogelijk ontzien door een meander iets anders te positioneren.

Steenmarter

Nabij het plangebied zijn meerdere waarnemingen bekend van de steenmarter. De steenmarter is een soort die voorkomt in en nabij grote steden, dorpen en boerenerven en lijkt zich aan de menselijke bebouwing te hebben aangepast. Van steenmarters is bekend dat ze rust- en verblijfplaatsen creëren in kruipruimtes en loze ruimtes tussen plafonds, muren en zolders in huizen en andere gebouwen. Daarnaast maken ze ook gebruik van holle bomen, stapels takkenhout en kreupelhout als verblijfplaats. In het plangebied (voor de camping) zijn meerdere gebouwen aanwezig die potentieel geschikte verblijfplaatsen voor de steenmarter biedt. Echter zijn er geen werkzaamheden voorzien aan deze gebouwen. Verder zijn in het plangebied plaatselijk stapels takkenhout aanwezig die door de soort als verblijfplaats gebruikt kan worden. Deze zijn echter niet gelegen in de delen van het plangebied waar werkzaamheden zijn voorzien. Het voornemen leidt daarom niet tot negatieve effecten op verblijfplaatsen van de steenmarter. Verder zijn steenmarters zeer opportunistisch en gebruiken ze veel verschillende landschapselementen om in te foerageren. Door de aanwezigheid van een variatie aan structuur biedt het plangebied geschikt foerageergebied voor de steenmarter. Na het voornemen kan het plangebied nog steeds gebruikt worden als foerageergebied en worden deze functies zelfs versterkt. Het voornemen leidt daarom niet tot negatieve effecten op de steenmarter. Overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb is daarom redelijkerwijs uitgesloten.

Waterspitsmuis

Ondanks aanwezigheid van goed geschikt habitat, in de vorm van beken met rijke waterplantenvegetaties en aanwezigheid van kwelvoed, mag worden aangenomen dat deze soort (vrijwel) niet voorkomt in het plangebied en de wijde omgeving, te weten de beekdalen van de Groote en Kleine Beerze. Recent E-DNA onderzoek langs de Kleine Beerzen nabij Vessem en Hoogeloon (2022, Datura) heeft geen nieuwe waarnemingen opgeleverd na een sterk verdachte waarneming langs de Kleine Beerze door een van de auteurs van dit rapport. Op basis van voorgaande hoeft dan ook geen rekening gehouden te worden met aanwezigheid van deze soort in het plangebied.

Ten aanzien van grondgebonden zoogdieren is overtreding van verbodsbepalingen met inachtneming van voorzorgsmaatregelen geheel te voorkomen.

5.3.3 Amfibieën

Op basis van geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF zijn waarnemingen van beschermde amfibieën beperkt tot de heidegebieden buiten het plangebied (Landschotse heide). Deze liggen ver buiten bereik van de op grond van het voornemen uit te voeren maatregelen en het landschap tussen de bekende voorkomens en het plangebied is voor deze soortgroepen, zeker de meeste juridisch strikter beschermde soorten (in dit geval heikikker, poelkikker en vinpootsalamander), nauwelijks tot niet doordringbaar dan wel bereikbaar. Verder ontbreekt het aan hoogwaardige voortplantingswateren voor deze soorten. Een uitzondering hierop is de Alpenwatersalamander. Deze soort is in de praktijk wijd verspreid langs vochtige beek-begeleidende bossen in de provincie Noord-Brabant. De soort kan zich ook verplaatsen via landbouwsloten. Voorkomen van deze soort in vochtige loofbos langs de beek (met name noordelijk van de weg “De Hoeve”) kan zodoende niet worden uitgesloten.

Verder is aannemelijk dat lokaal algemeen voorkomende soorten als bruine kikker of gewone pad algemeen voorkomen, ook in het plangebied. Voor deze soorten geldt in Noord-Brabant in geval van ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling. Uiteraard blijft de zorgplicht van kracht, welke nader ingevuld wordt door bijvoorbeeld kwetsbare perioden te ontzien tijdens de uitvoering van het beekherstel.

De plannen omtrent de camping hebben geen raakvlakken met actuele leefgebieden van beschermde amfibiesoorten. Realisatie van poelen en kleinschalig landschap zal ondanks de kleinschalige uitbreiding uitsluitend positieve effecten met zich meebrengen.

Ten aanzien van juridisch beschermde amfibieën en reptielen is overtreding van onder de Wet natuurbescherming geformuleerde verbodsbepalingen niet uitgesloten ten aanzien van de Alpenwatersalamander voor wat betreft beekherstel. Verder is de zorgplicht van kracht ten aanzien van algemene soorten.

5.3.4 Reptielen

Op basis van geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF zijn waarnemingen van beschermde reptielensoorten (in dit geval levendbarende hagedis en hazelworm) vooral beperkt tot de grotere bos- en heidegebieden buiten het plangebied (Neterselse heide). Er mag verwacht worden dat dit deels een waarnemerseffect betreft, omdat het juist deze grotere bos- en heidegebieden zijn die goed zijn onderzocht. Dit geldt in (veel) mindere mate voor gefragmenteerde bos- en natuurpercelen langs veelal niet herstelde beken. De geraadpleegde NDFF-gegevens bieden waarschijnlijk geen compleet beeld van de verspreiding van beschermde reptielensoorten en mag worden verondersteld dat het plangebied binnen het regionale verspreidingsgebied van levendbarende hagedis en hazelworm valt. Wel valt het plangebied duidelijk buiten het regionale verspreidingsgebieden van andere reptielensoorten die in Noord-Brabant bekend zijn, te weten gladde slang en zandhagedis. Voorkomen van deze soorten kan op voorhand worden uitgesloten.

Echter geldt voor de hazelworm dat er ook een waarneming bekend is in het plangebied. Vochtig loofbos en grasland langs de beek vormen in samenhang met elkaar een geschikt leefgebied. Zodoende kan voorkomen van de soort op plaatsen met bos, al of niet met elkaar verbonden door halfnatuurlijk grasland en bomenrijen/struweelsingels, met voldoende zekerheid worden aangenomen. Er zijn voorzorgsmaatregelen nodig om effecten op hazelworm te voorkomen (doden) dan wel te mitigeren (voor wat betreft beschadigen en vernielen deel van het leefgebied).

Er zijn geen waarnemingen bekend van levendbarende hagedis. Echter kunnen bosranden en ruige vegetaties met bramen, grassen en pitrus (zie figuur 5-1) ook voorzien in geschikt leefgebied voor levendbarende hagedis, zeker waar deze direct grenzen aan grotere drogere dan wel vochtiger bosgebieden. Zodoende kan voorkomen van deze soort ook niet geheel worden uitgesloten. Er zijn tijdens het beekherstel voorzorgsmaatregelen nodig om effecten op levendbarende hagedis te voorkomen (doden) dan wel te mitigeren (voor wat betreft beschadigen en vernielen deel van het leefgebied).

De plannen omtrent de camping hebben geen raakvlakken met actuele leefgebieden van beschermde reptielensoorten. Realisatie van kleinschalig landschap zal ondanks de kleinschalige uitbreiding wellicht positieve effecten met zich meebrengen, omdat bestaand ongeschikt leefgebied (intensief akkerland en dito agrarisch grasland) wat geschikter wordt.

Ten aanzien van juridisch beschermde reptielen is overtreding van de geformuleerde verbodsbepalingen niet uitgesloten ten aanzien van zowel hazelworm als levendbarende hagedis.

Figuur 5-1: Levendbarende hagedis kan -evenals de hazelworm – in dergelijke biotopen worden aangetroffen.

5.3.5 Broedvogels

Algemene broedvogels

Het plangebied is logischerwijs geschikt voor tal van meer algemene en minder algemene broedvogels, bijvoorbeeld broedvogels van sloten en beken of bossen. Met name tijdens de uitvoering kan sprake zijn van verstoring van in gebruik zijnde nesten, hetgeen een overtreding van verbodsbepalingen betekent ten aanzien waarvan geen ontheffing wordt verleend. Inmiddels zijn echter tal van maatregelen geformuleerd, waardoor voornoemde overtreding van verbodsbepalingen voor het overgrote deel kan worden voorkomen, waaronder:

- Niet werken tijdens het broedseizoen (globaal half maart – half juli);
- Daar waar niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden, het biotoop ongeschikt maken voor broedende vogels voorafgaand aan het broedseizoen en dit gebied vervolgens ongeschikt houden door bijvoorbeeld regelmatige aanwezigheid van mens en machine (bijvoorbeeld continu doorwerken);
- Werken onder ecologische begeleiding, waarbij een ter zake kundig ecooloog bekijkt waar gewerkt kan worden.

Door deze inmiddels vergaand uitgekristalliseerde maatregelen in acht te nemen, wordt ten aanzien van broedvogels waarvan het nest niet jaarrond beschermd is, voorkomen dat sprake kan zijn van overtreding van verbodsbepalingen.

Jaarrond beschermde nesten

Naast broedvogels waarvan de verblijfplaats alleen gedurende het actieve broedseizoen beschermd is, geniet de verblijfplaats van een aantal soorten jaarrond bescherming, bijvoorbeeld buizerd, havik en boomvalk en grote gele kwikstaart. Van dergelijke soorten zijn in het plangebied geen territoria of nestlocaties bekend vanuit de NDFF en het veldbezoek. Er zijn bijvoorbeeld geen nissen ter hoogte van bruggen, stuwen of boomwortels waar grote gele kwikstaart tot broeden zou kunnen komen. Toch is de aanwezigheid van horsten van bijvoorbeeld buizerd, havik of boomvalk langs de Grote Beerze op basis van de beschikbare gegevens niet met zekerheid uit te sluiten, omdat ook nestlocaties van vogels met een jaarrond beschermd nest fluctueren binnen een bepaald broedterritorium. Visuele inspectie van bomen die gekapt moeten worden, bij voorkeur in de wintermaanden, zal uitsluitel geven of nesten die jaarrond bescherming genieten inderdaad aanwezig zijn. Blijkt dit het geval, is nader onderzoek naar de soort noodzakelijk en zijn compenserende maatregelen nodig om het beekherstel met zo min mogelijk effecten op deze soorten uit te kunnen voeren. Het in het ontwerp opnemen van eventuele bomen met daarin jaarrond beschermde nesten én rekening houden met de broedperiode van de betreffende soort voorkomt overtreding van verbodsbepalingen uiteraard volledig.

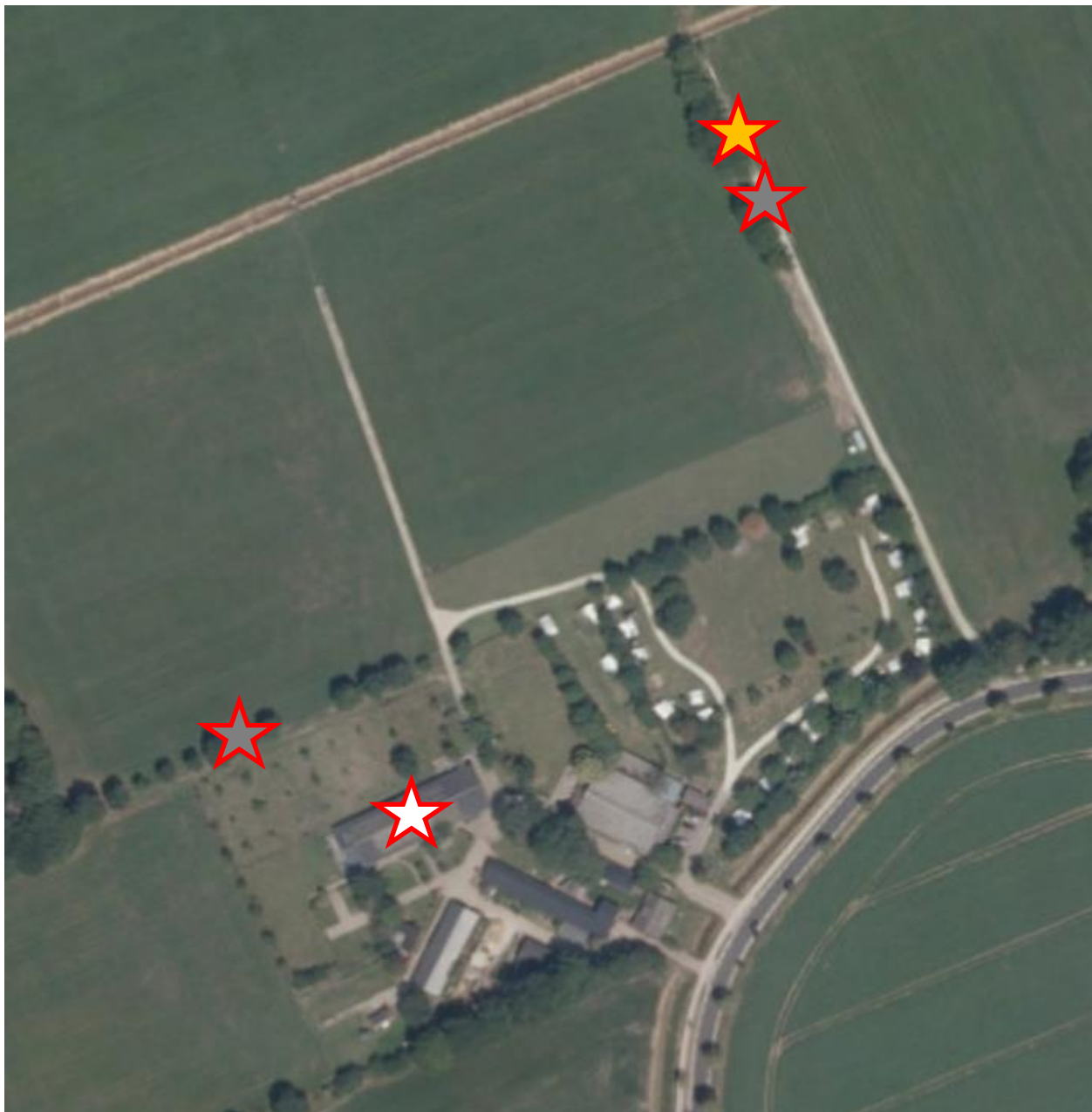
Op het terrein van de camping broedt volgens de eigenaar zo nu en dan een steenuil, in een kast hangend aan een zomereik aan de noordwestzijde van het terrein (Figuur 5-2) en ook is met enige regelmaat een kerkuil rustend aanwezig in een van de opstallen, op basis van informatie van de eigenaars en eigen waarneming. Verder is noordoostelijk van de bestaande camping een torenvalkenkast in een bomenrij aanwezig, vlak bij een houten bebouwing waarin een steenuilenverblijf is gefaciliteerd (Figuur 5-3).

Hiervan is op grond van mondelinge informatie van de campingeigenaar bekend dat beide soorten er gebroed hebben, maar is het ten tijde van het veldbezoek op 28 april 2022 onduidelijk of dat ook dit jaar het geval geweest is. Tijdens het veldbezoek zijn geen verse braakballen gevonden van steenuil, maar dat is niet afdoende om vast te stellen of de soort niet gebroed heeft.

De kasten worden ook gemonitord door de Uilenwerkgroep Bladel waarbij de gegevens in het uilenmonitoringsprogramma van Brabantslandschap worden opgenomen (mededeling Waterschap de Dommel). De kasten zijn begin juni door de uilenwerkgroep bezocht, waarbij is vastgesteld dat de torenvalk een nest met vijf jongen heeft en dat de overige kasten niet bewoond zijn. Op 24 juni 2022 is een ter zake kundige ecooloog van het waterschap, R. Schippers, bij de kasten geweest om de kasten te controleren op de aanwezigheid van steenuil en torenvalk (omdat in de afgelopen winter door het waterschap niet kon worden vastgesteld of de kasten bewoond zijn). Tijdens deze controle stonden de jongen torenvalken op uitvliegen, bleek dat de steenuilenkast in het zuiden niet bewoond is en er veel eikenprocessierupsen in de kast zitten én dat in de steenuilenkast in het noordoosten (kast die in het huisje vlak bij de torenvalkkast zit, zie figuur 5-3) bewoond is door een steenuilenpaartje met twee eieren. Vanuit de gegevens van de Uilenwerkgroep Bladel is het beeld dat de steenuilen regelmatig wisselen van kast op deze locatie. Alle kasten zijn ook in de loop der jaren bewoond geweest. Op de camping zijn dus meerdere voor steenuilen geschikte kasten aanwezig, waarbij het gaat om het territorium van één paartje steenuilen welke regelmatig van nestlocatie wisselen in het gebied. Beide soorten, torenvalk en steenuil, zijn niet schuw van mensen en vinden vaak hun nestlocaties in de buurt van door mensen beheerde terreinen en gebouwen.

Uitbreiding van de camping kan leiden tot iets meer drukte, waarbij niet wordt verwacht dat de nestlocaties dusdanig verstoord kan raken dat sprake is van aantasting van de functionaliteit van het leefgebied. De uitbreiding van de camping en herinrichting van de percelen rondom zal leiden tot meer standplaatsen in het zuidelijke deel van het plangebied, maar ook tot kwalitatieve verbetering van de omliggende intensief gebruikt akkerlanden welke landschappelijk worden opgewaardeerd. De nestlocaties zullen dan ook in stand blijven gedurende toekomstige broedseizoenen, het spreekt voor zich dat de uitbreiding buiten de periode dat de kasten als nestplaats in gebruik zijn moet plaatsvinden. Het is aan te bevelen om, in aanvulling op de bestaande kasten, aanvullend in het noordelijke deel voor minimaal de steenuil, maar bij voorkeur voor beide soorten, twee nieuwe kasten te plaatsen op een voor de soort gunstige locatie (nader af te stemmen met een ter zake kundige ecooloog en/of de Uilenwerkgroep Bladel). Daarmee zijn negatieve effecten zeker uitgesloten en is geen ontheffing nodig voor deze soorten met een potentieel jaarrond beschermd nest.

Landschappelijke inrichting rond de bestaande kleinschalige uitbreiding van een rustige camping zal bij gelijktijdige realisatie (van zowel landschapsontwikkeling als uitbreiding) geen negatieve effecten hebben, mits bij de realisatie rekening wordt gehouden met de (meest) kwetsbare periode van steen- en kerkuil, voor wat betreft de westelijke nestlocaties. Hierbij verdient het de aanbeveling om landschappelijke inkleding van de uitbreiding in het najaar voorafgaand aan het eerstvolgende broedseizoen te realiseren, zodat het voedselaanbod snel toe kan nemen parallel aan de kleinschalige uitbreiding van de camping aan de noordoostzijde.

Figuur 5-2: Indicatieve situering nesten torenvalk (oranje) en steenuil (grijs). De roestplaats van de kerkuil zit meer centraal op het erf in een van de oude stallen (wit, geen exacte locatie).

Figuur 5-3: Situering kast torenvalk in bomenrij vlak noordoostelijk van de bestaande camping. Op de voorgrond is een deel van het houten huisje te zien waarin een steenuilverblijf is gefaciliteerd. Hiervan is op grond van mondelinge informatie van de eigenaar bekend dat de soort er gebroed heeft, maar het is ten tijde van het veldbezoek onduidelijk of dat ook dit jaar het geval geweest is.

Ten aanzien van broedvogels zonder jaarrond beschermd nest is met inachtneming van enkele maatregelen tijdens de uitvoering overtreding van onder de Wet natuurbescherming geformuleerde verbodsbepalingen uitgesloten. In geval visuele inspectie jaarrond beschermde nesten oplevert en deze kunnen niet in het ontwerp worden opgenomen, zijn aanvullende maatregelen aan de orde. Voor uitbreiding en ontwikkeling van de camping kan, in samenhang met de realisatie van nieuwe natuur ten noorden van het terrein en met oog op het gegeven dat zowel de steenuil als de torenvalk niet mensenschuw zijn, voldoende zeker een negatief effect op de staat van instandhouding worden uitgesloten. Wel dienen de werkzaamheden buiten de broedperioden van zowel de steenuil als de torenvalk uitgevoerd te worden. Hierbij verdient het de aanbeveling om landschappelijke inkleding van de uitbreiding in het najaar voorafgaand aan het eerstvolgende broedseizoen te realiseren, zodat het voedselaanbod snel toe kan nemen parallel aan de kleinschalige uitbreiding van de camping aan de noordoostzijde.

5.3.6 Vissen

Er zijn op grond van geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF geen waarnemingen bekend van beschermde vissoorten. Het plangebied ligt daarnaast buiten het bekende verspreidingsgebied van beschermde vissoorten als beekdonderpad, beekprik, grote modderkuiper en kwabaal. Voorkomen van deze soorten wordt redelijkerwijs op voorhand uitgesloten.

Er kunnen wel meerdere algemene vissoorten voorkomen, welke vallen onder de wettelijke zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wnb. Zodoende zijn aanvullende maatregelen nodig om aan deze zorgplicht te voldoen, zoals werken buiten de voortplantingsperiode van vissen (welke veelal loopt van april t/m half augustus) en werken in stroomafwaartse richting in perioden dat het water nog warm genoeg is. Dat maakt het najaar tot de optimale periode om te werken. Tijdens zachte perioden, waarbij het niet mag vriezen, kan ook gedurende de winterrust van vissen gewerkt worden.

5.3.7 Ongewervelden (libellen, dagvlinders, overige insecten)

Geraadpleegde gegevens uit de NDFF wijzen op het voorkomen van meerdere beschermde ongewervelden in (uitsluitend) het studiegebied voor beekherstel. Het gaat om de bosbeekjuffer, grote weerschijnvlinder en de kleine ijsvogelvlinder. Ook komt de vermiljoenkever voor langs de Grote Beerze. Op grotere afstand zijn grote vos, gentiaanblauwtje en teunisbloempijlstaart waargenomen. Voor de twee laatstgenoemde soorten geldt dat geschikt leefgebied in het plangebied ontbreekt, omdat ze primair voorkomen in natte heiden respectievelijk pioniervegetaties met teunisbloemen. Verder zijn er in de weide omgeving geen waarnemingen bekend van beekrombout, mogelijk is de minder gunstige waterkwaliteit (nabij een waterzuivering) hier debet aan. Omdat de Grote Beerze vrij goed is onderzocht op libellen kan deze soort redelijkerwijs uitgesloten worden. Soorten waarvan het voorkomen duidelijk is of niet met zekerheid uitgesloten kan worden, worden hieronder behandeld.

Bosbeekjuffer

De bosbeekjuffer is een soort van zuurstofrijke, heldere en zodoende betrekkelijk schone beken. Langs de gehele Grote Beerze wordt deze soort waargenomen, maar in het bijzonder op schaduwrijke plekken met alluviaal bos. Deze beekgebonden soort is voor een belangrijk deel afhankelijk van schaduwrijke en stromingsluwe plekken in de beek, met veel slib en fijn zand, waar de larven van deze soort op kunnen groeien en zich kunnen handhaven tijdens piekafvoeren. Volwassen exemplaren vliegen veel in de nabijheid van de beek, langs bosranden en oeverzones. Dit deeltraject van de Grote Beerze biedt dankzij het overwegend open traject echter marginaal tot grotendeels ongeschikt leefgebied. De stroming is laag en de mate van bezonning veelal hoog. Naar verwachting gaat het om waarnemingen van zwervende individuen van een bosrijker trajectdeel noordelijk van het plangebied.

Toch is op grond waarnemingen en aanwezigheid van deels beschaduwde trajecten alsook aanwezigheid van stuwen die zorgen voor een lokale boost van het zuurstofgehalte) niet volledig uitgesloten dat effecten optreden richting de bosbeekjuffer. Werkzaamheden in of langs de beek kunnen lokaal leiden tot beschadigen en vernielen van actueel leefgebied. Verder is verstoring (niet per definitie een overtreding, want een soort van artikel 3.10 van de Wnb) aan de orde van larven van voornoemde soorten, die gedurende meerdere jaren aanwezig zijn in de beek, voordat ze als volwassen exemplaar uitkruipen.

Zorgvuldig werken buiten de meest kwetsbare periodes (uitsluiperperiode, winterrust), namelijk de periode september tot en met oktober, kan een belangrijk deel van de schade voorkomen, mits larven samen met vissen worden verplaatst naar een benedenstrooms beekdeel buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Verder is een aangepaste werkwijze noodzakelijk om schade aan larven te voorkomen tijdens de aanlegfase, waarbij te dempen beekdelen worden afgedamd en aanwezige larven worden afgevangen en teruggeplaatst worden in de nieuw gerealiseerde beekdelen. Hierbij dient tevens rekening gehouden te worden met mogelijk voorkomen van beekprikken.

Verder is relevant dat als de Grote Beerze is heringericht, het areaal en de kwaliteit van geschikt leefgebied voor bosbeekjuffer (alsook andere beekgebonden libellensoorten) weer toeneemt, omdat de morfodynamiek en daarmee de beeklengte toeneemt door hermeandering en verwijdering van stuwen. Op lange termijn zijn daarmee louter positieve effecten op bosbeekjuffer te verwachten.

Grote vos, kleine ijsvogelvlinder en grote weerschijnvlinder

De vlindersoorten grote vos, kleine ijsvogelvlinder en grote weerschijnvlinder zijn primair gebonden aan veelal vochtige bossen en kleinschalige landschappen met veel bomen en houtsingels. Dit is op meerdere plekken in het plangebied aanwezig, in het bijzonder dicht langs de Grote Beerze, waar plaatselijk ook kamperfoelie voorkomt, als belangrijke waard- en nectarplant. Kleine ijsvogelvlinder en grote weerschijnvlinder worden in de regio sporadisch waargenomen op halfopen plekken in beekbegeleidend bos, wat het lastig maakt om voorkomen van deze soorten op voorhand uit te sluiten.

Ten aanzien van genoemde dagvlindersoorten geldt dat eventuele maatregelen in bestaande vochtige bossen zouden kunnen leiden tot negatieve effecten, bijvoorbeeld in geval van plaatselijke kap of transport. Zorgvuldig werken volgens de gedragscode voor natuurbeheer voorkomt onnodige schade op populatieniveau. Dit kan bewerkstelligd worden door waardevolle bomen, waardplanten en struwelen met nectarplanten waar mogelijk te ontzien.

Vermiljoenkever

Tot slot moet gemeld worden dat de vermiljoenkever voorkomt in bossen met oude en kwijnende populieren en eiken langs de Grote Beerze. De vermiljoenkever leeft vrijwel permanent achter de schors van net gestorven bomen, zowel liggende als staande. Als broedboom kunnen verschillende boomsoorten gebruikt worden, in Nederland met name populier en zomereik. Naast dood hout is een hoge vochtigheidsgraad ook een vereiste: de vermiljoenkever is met name te vinden in vochtige tot natte bossen. De soort wordt hier vooral gevonden in dood hout van met name populieren in beekbegeleidende bossen. Dit is langs dit deeltraject van de Groote Beerze ook op meerdere plaatsen aanwezig. Voorkomen van de soort is daarmee redelijkerwijs gegarandeerd, ondanks het ontbreken van eigen veldwaarnemingen. Dat maakt dat er aanvullende maatregelen nodig zijn tijdens de uitvoering, gericht op zorgvuldige omgang met dood hout van eiken en populieren, gericht op behoud en/of creatie daarvan.

Grote vos, kleine ijsvogelvlinder en grote weerschijnvlinder komen mogelijk voor, bosbeekjuffer en vermiljoenkever komen zeker voor in het plangebied. Mitigerende maatregelen en afstemming van de planning van werkzaamheden op de meest kwetsbare periodes zijn noodzakelijk.

5.3.8 Wettelijke zorgplicht

De zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming vraagt nadrukkelijk om óók rekening te houden met soorten die geen juridische bescherming genieten of ten aanzien waarvan een vrijstelling geldt, zoals konijn, haas, ree en diverse muizensoorten, maar ook algemene amfibiesoorten.

In voorliggende context gaat het niet om soort(groepen) die in voorgaande nog niet aan bod zijn gekomen (Possen en van Doveren 2018). De reeds geformuleerde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende om invulling te geven aan de zorgplicht, welke nader uitgewerkt moet worden in een ecologisch werkprotocol, bij voorkeur op basis van een (of meerdere) goedgekeurde gedragscode(s).

5.4 Resumé effectbeoordeling soortenbescherming

Paragraaf 5.3 is samengevat in tabel 5-1 voor de werkzaamheden voor het herstel van het beekdal Grote Beerze. Indien er ook overtredingen dan wel effecten te verwachten zijn bij uitbreiding van de camping dan is dat specifiek weergegeven in de meest rechtse kolom van de betreffende soortgroep.

Tabel 5-1 Resumé effectbeoordeling

Soortgroep	Hier relevante soort(groepen)	Functie leefgebied	Overtreding verbodsbepaling en noodzaak nader onderzoek
Vaatplanten	Drijvende waterweegbree	Kernleefgebied	Beekherstel: mogelijk artikel 3.5, maatregelen noodzakelijk (zie hoofdstuk 4)
Zoogdieren	Kleine marterachtigen, boommarter, steenmarter, diverse soorten vleermuizen, eekhoorn	(Mogelijk) geschikt als leefgebied	Niet uitgesloten (vleermuizen, boommarter). Vervolgonderzoek noodzakelijk (wintercheck op aanwezigheid van holtes) voorafgaand aan bomenkap. Dit kan eventueel ook als inspectie in het kader van ecologische begeleiding, mits bomen ontzien kunnen worden. Voor overige soorten zijn preventieve maatregelen thans voldoende om negatieve effecten op de staat van instandhouding te voorkomen of af te zwakken.
Amfibieën	Algemeen voorkomende soorten, Alpenwatersalamander	Algeheel leefgebied	Beekherstel: ja, aanvullende maatregelen noodzakelijk ten aanzien van Alpenwatersalamander.
Reptielen	Hazelworm, levendbarende hagedis	Algeheel leefgebied	Beekherstel: aanvullende maatregelen noodzakelijk. Aanvullend onderzoek wordt aanbevolen om nadien gericht maatregelen te nemen. Soorten zijn naar verwachting lokaal aanwezig.
Broedvogels	Vogels met jaarrond beschermde nesten en broedvogels zonder jaarrond beschermd nest.	Broedterritorium	Beekherstel: niet uitgesloten. Vervolgonderzoek noodzakelijk naar boombroedende soorten als buizerd, havik en boomvalk. Dit kan eventueel ook als inspectie in het kader van ecologische begeleiding, mits bomen met horsten behouden kunnen worden. Aanbevolen wordt om dit uitgebreider te onderzoeken. Uitbreiding camping: negatieve effecten op de staat van instandhouding van zowel steenuil en torenvalk worden niet verwacht, mits werkzaamheden voor de uitbreiding van de camping buiten het broedseizoen van deze soorten worden uitgevoerd én landschappelijke inrichting rondom te optimaliseren (o.a. door plaatsen van kasten voor deze soorten).
Vissen	Uitsluitend algemene vissoorten met een vrijstelling	Algeheel leefgebied (in beek)	Beekherstel: invulling geven aan zorgplicht ex artikel 1.11 Wnb, bijvoorbeeld door afvissen te dempen beekdelen dan wel met de stroom mee te werken, afhankelijk van de (weers)omstandigheden.
Ongewervelden	Bosbeekjuffer, kleine ijsvogelvinder, grote weerschijnvlinder, grote vos, vermiljoenkever	Algeheel leefgebied	Beekherstel: mogelijk, grotendeels te voorkomen met maatregelen.

Samenvattend geldt, dat een ontheffing op het gebied van bescherming van soorten aan de orde is voor wat betreft het beekherstel, maar niet voor de uitbreiding van de camping, waarbij voor alle soortgroepen maatregelen in acht genomen moeten worden tijdens de uitvoering en ten aanzien van vleermuizen en jaarrond beschermde nesten aanvullend onderzoek c.q. inspectie aan de orde is.

Ondanks voorgaande conclusie is het uitvoeren van het beekherstel is opgenomen in het beheerplan voor “Kempenland-West” (Provincie Noord-Brabant 2017a). Op grond van onder meer artikel 3.8, lid 7, sub a en b volgt dat ten aanzien van het voornemen een vrijstelling geldt van ontheffingsplicht op grond van de Wet natuurbescherming. Niettemin is het verplicht om -ondanks eerder genoemde vrijstellingen- ook vanuit soortenbescherming voldoende rekening te houden met de soort, bijvoorbeeld door maatregelen te treffen die terugkeer van de soort in het plangebied vergemakkelijken. Dergelijke maatregelen zijn in voorgaande uitgewerkt en in de tijd uitgewerkt in tabel 5-2.

Het geheel overziend is als het gaat om soortenbescherming een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde voor beekherstel en bijbehorende landschappelijke inkleding, vanwege de geldende vrijstelling en is daarnaast geen ontheffing vereist voor de uitbreiding van de camping omdat deze ingreep, mits rekening houdend het broedseizoen van torenvalk en steenuil, naar inschatting niet leidt tot negatieve effecten op de huidige nestlocaties en staat van instandhouding.

Tabel 5-2 Maatregelen in de tijd en de belangrijkste activiteit waar de beperkingen betrekking op hebben. Oranje: Zoveel mogelijk niet werken in voor de relevante soort(groep) geschikt habitat, of werken onder ecologische begeleiding. Geel: gelijk aan oranje, maar minder kans op schade dan wel overtreding verbodsbepalingen. Beperkingen en aanvullende maatregelen kunnen aan de orde zijn. Groen: in beginsel geen sprake van knelpunten of maatregelen in deze periode.

Maand	Soortgroep	Activiteit	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Vleermuizen	Kap van bomen	Geel	Geel	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Geel	Geel	Geel
	Zoogdieren	Grondwerk, aanrijroutes	Geel	Geel	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel
	Amfibieën en reptielen	Grondwerk, Aanrijroutes	Oranje	Oranje	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Oranje	Oranje	Oranje
	Vissen	Hermeandering	Geel	Geel	Geel	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel
	Broedvogels	Alle	Geel	Geel	Geel	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel
	Jaarrond beschermd nest	Kap van bomen, ontwikkeling terreinen binnen territorium	Geel	Geel	Geel	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel
	Jaarrond beschermd nest	Aanpassing van gebouwen	Geel	Geel	Geel	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel
	Ongewervelden	Hermeandering	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Geel	Geel	Oranje	Oranje	Oranje

Van belang om vast te stellen in relatie tot tabel 5-2 is dat daaruit *niet* af te leiden is, dat in bepaalde periodes niet gewerkt kan worden. Zoals uit voorgaande paragrafen blijkt, is in de oranje periode sprake van aanvullende maatregelen die voorkomen dat verbodsbepalingen worden overtreden. Zoals wel vaker in natuurgebieden, is geen periode aan te wijzen waarin met natuurwaarden géén rekening hoeft te worden gehouden. Tabel 5-2 laat zien dat augustus/september (met een uitloop naar oktober/november) de optimale periode is om de werkzaamheden te beginnen en vanaf dat moment zo continue mogelijk door te zetten. Op dat moment is de kans op verstoring van broedende vogels significant afgenomen, terwijl ongewervelden en amfibieën en reptielen nog actief zijn en dus kans hebben om de werkzaamheden te ontwijken. Tegelijkertijd blijft zo voldoende werktijd over vóór het “hoogwaterseizoen”. Het is van belang dat de hiervoor omschreven, soortspecifieke maatregelen, integraal onderdeel worden van de uitvoering in het veld (bijvoorbeeld wegvangen van macrofauna, in één richting werken en dergelijke). Uiteraard dient een en ander te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol en wordt de uitvoering in het veld overzien door een ter zake kundig ecooloog. Hierbij wordt in de uitvoering nadrukkelijk rekening gehouden met de meest kwetsbare periodes van soorten, om te voorkomen dat werkzaamheden gehinderd worden of zelfs geheel niet uitgevoerd mogen worden in weerwil van de planning van dat moment.

6 Effectbeoordeling Wet natuurbescherming – Houtopstanden

Gezien het voornemen plaats vindt buiten de zogenoemde “Bebouwde kom Houtopstanden”, zijn de kaders van de Wet natuurbescherming van toepassing in geval van kap van bomen. Kap van bomen in de zin van de Wet natuurbescherming is onderdeel van het voornemen, waarbij lokaal enkele bomen gekapt worden ten bate van de hermeandering van de Grote Beerze. Hoewel op grond van de Wet natuurbescherming voor beheerplanmaatregelen formeel geen herplantplicht bestaat, voorziet het plan wel in de aanplant van struweel. Het areaal te planten struweel is groter dan het areaal te kappen bomen. Echter betekent dat niet dat het aandeel bos groeit.

Het geheel overziend, is sprake van kap van bomen waarvoor op grond van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de voorgenomen activiteit een vrijstelling geldt. Een vergunning is niet aan de orde. Wel is het raadzaam om te voorzien in aanplant van bos, bij voorkeur op een zodanige wijze dat het inheemse bomenbestand wordt vergroot, door het toepassen van (nagenoeg) ontbrekende soorten als steeliep, winterlinde, zoete kers, boswilg, haagbeuk, al of niet gecombineerd met de reeds in het plan geprojecteerde struweelvakken.

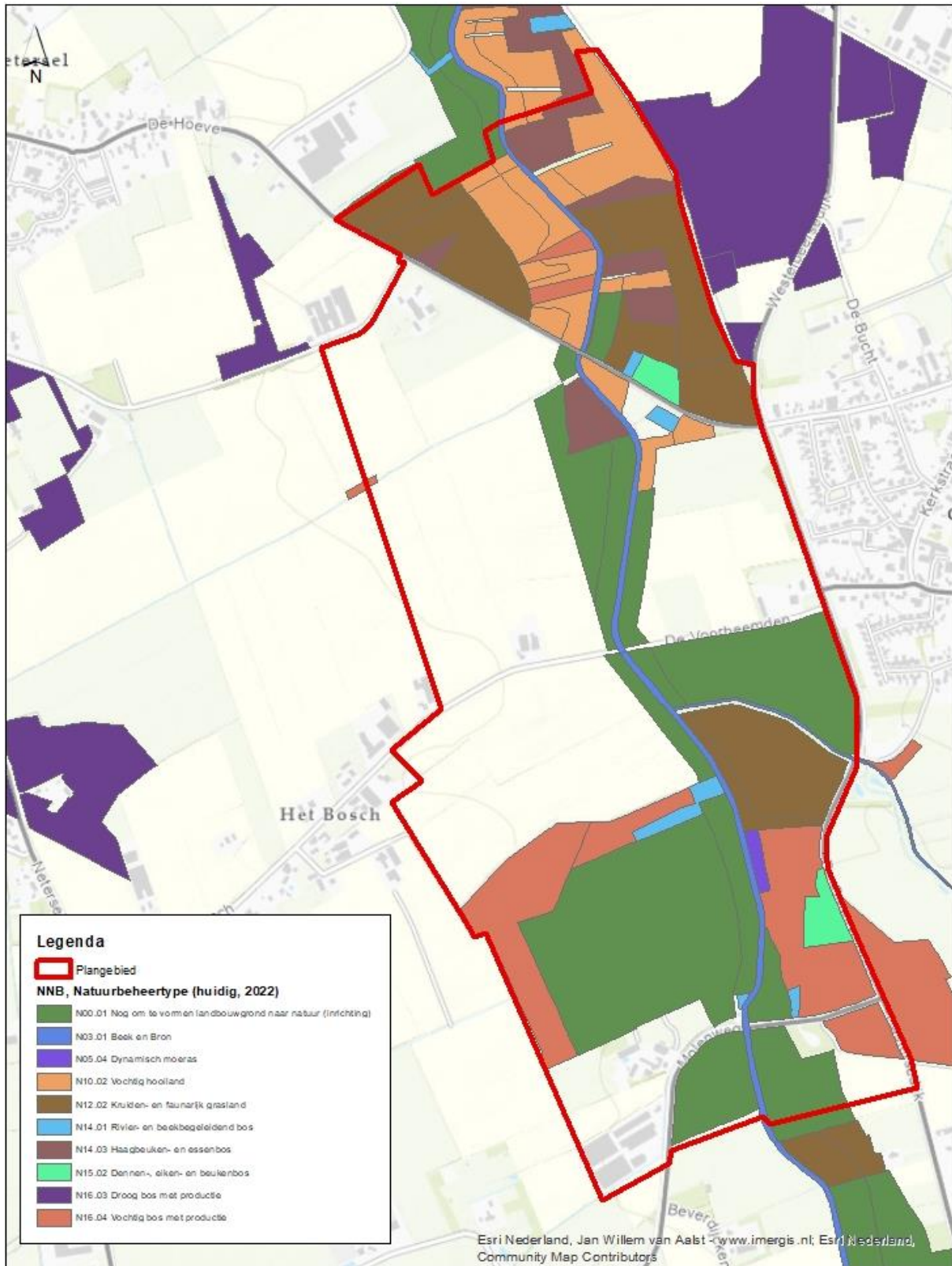
7 Effectbeoordeling Natuurnetwerk Brabant

Het toetsingskader voor Natuurnetwerk Brabant vormen de beheer- en ambitietypen zoals die zijn opgenomen in het natuurbeheerplan van Provincie Noord-Brabant (Provincie Noord-Brabant 2022).

De natuurbeheertypen zijn weergegeven in de afbeelding op de volgende pagina (Figuur 7-1). Hierin is te zien dat de inrichting die met de voorgenomen activiteit in het veld wordt gerealiseerd goed aansluit bij het beeld van “Beekbegeleidende natuur” dat wordt nagestreefd op grond van Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Zo worden poelen gerealiseerd en geoptimaliseerd, wordt struweel aangeplant en wordt voorzien in matig voedselrijke graslanden. Gezien de maatregelen primair worden genomen om beheertypen duurzaam te behouden, te versterken of te ontwikkelen, kan in beginsel en ondanks een kleinschalige uitbreiding van de camping op bestaand niet natuurlijk terrein (intensief beheerd en gebruikt akkerland) geen sprake zijn van negatieve effecten op de actuele wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland in het plangebied, zonder netto oppervlakteverlies (hierover meer in de volgende alinea).

Het staat hierbij vast dat niet alle inrichtingsvormen geheel conform de provinciale ambitiekaart zijn. Zo vindt een kleinschalige uitbreiding van de camping plaats binnen grond die bestemd is voor natuurontwikkeling in het kader van het NNB. Daar staat echter tegenover dat gronden worden geruild om natuurontwikkeling in het kader van beekherstel mogelijk te maken. Ter compensatie zal een gedeelte van ca. 1,5 hectare herbegrensd worden als NNB. Op dit gedeelte zal een bos van het type N15.02 Zomereikenbos, Beukenbos of Grove Dennenbos met bijbehorende inlandse struikvormers aangelegd worden. Dit bos vormt tevens een bufferzone tussen het nabijgelegen varkensbedrijf en de recreatieonderneming. Omdat voornoemde keuzes primair zijn gemaakt op landschapsecologische gronden, ligt het voor de hand om het ambitietype op dergelijke locaties te wijzigen in samenspraak met provincie Noord-Brabant.

Figuur 7-1. Actuele natuurbeheertypen in en rond het plangebied conform het beheerplan van Provincie Noord-Brabant (Provincie Noord-Brabant 2022)

8 Conclusie en aanbevelingen

In algemene zin geldt dat de hier getoetste voorgenomen activiteit op grond van de bepalingen opgenomen in de Wet natuurbescherming is vrijgesteld van vergunning- dan wel ontheffingsplicht. Dit omdat het voor-nemen van beekherstel is opgenomen als maatregelen in het Natura 2000-beheerplan voor “Kempenland-West” en daarmee onder meer heeft te gelden als instandhoudingsmaatregel. Dit geldt niet alleen voor het onderdeel Gebiedsbescherming, maar ook voor de onderdelen Soortenbescherming en Houtopstanden. Voor de voorgenomen activiteit beekherstel hief dan ook geen vergunning of ontheffing te worden aan-gevraagd. Dit geldt ook voor aanpalende natuur- en landschapsontwikkeling, omdat deze het beekherstel in essentie versterken. Ten aanzien van de realisatie van de uitbreiding van de camping aan de Molenweg te Bladel geldt voornoemde vrijstelling van vergunning- en/of ontheffingsplicht niet.

In hoofdstuk 4 is voor wat betreft de Wet natuurbescherming, onderdeel Gebiedsbescherming, onderbouwd dat zowel het beekherstel als de uitbreiding van de camping niet leiden tot negatieve effecten op voor enig Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Wel dienen mede in het licht van artikel 3.5 van de Wnb aanvullende maatregelen ten aanzien van Drijvende waterweegbree getroffen te worden. Bijkomend voordeel is dat de soort sneller zal gedijen.

In hoofdstuk 5 is voor wat betreft de Wet natuurbescherming, onderdeel Soortenbescherming, onderbouwd dat het in het kader van beekherstel noodzakelijk is om ten aanzien van vleermuizen, kleine marterachtigen, boommarter, eekhoorn, hazelworm, levendbarende hagedis, vermiljoenkever, jaarrond beschermde nesten kleine ijsvogelvlinder, grote weerschijnvlinder en de bosbeekjuffer aanvullend veldwerk uit te voeren (vleer-muizen, jaarrond beschermde nesten) dan wel aanvullende maatregelen te treffen (kleine marterachtigen, bosbeekjuffer). Wat betreft veldwerk gaat het vooreerst om een visuele inspectie van de te kappen bomen. Blijken deze potentieel geschikt voor vleermuizen of boommarter of bevatten deze jaarrond beschermde nesten, is het raadzaam om deze bomen in het ontwerp te behouden. Blijkt dat onmogelijk, is ten aanzien van vleermuizen onderzoek conform het vleermuisprotocol aan de orde en -afhankelijk van de uitkomsten-mogelijk ook compenserende maatregelen. In geval van jaarrond beschermde nesten zijn compenserende maatregelen aan de orde, blijken ze toch te moeten verdwijnen. Voor andere soortgroepen is het vooral van belang dat de meest kwetsbare periodes worden ontzien en op de soorten aangepaste werkwijzen worden gehanteerd, analoog aan andere beekherstelprojecten langs zowel de Kleine als de Grote Beerze.

Ten aanzien van uitbreiding van de camping geldt dat rekening gehouden moet worden met het voorkomen van vogels met een (potentieel) jaarrond beschermd nest, te weten steenuil, kerkuil en torenvalk. Gelijktijdige dan wel voortijdige landschappelijke inrichting van de directe omgeving is hierbij een belangrijke voorwaarde, omdat dit met name de steenuil beter in staat stelt om voedsel te zoeken net buiten de camping. Voor zowel de steenuil als de torenvalk is het niet de verwachting dat de uitbreiding van de camping leidt tot negatieve effecten op de -lokale- staat van instandhouding. Het verplaatsen van de kasten is daarom niet noodzakelijk, omdat niet wordt verwacht dat de realisatie/uitbreiding van de camping dermate negatief van invloed is dat deze kasten niet langer gebruikt zouden worden als nestlocatie van beide soorten. Daarnaast zal de inrichting van het agrarische landschap naar natuur positief van invloed zijn op de instandhouding van de territoria van de soorten. Op de aangrenzende graslanden ten noorden van de uitbreidingslocatie van de camping zullen, in samenwerking met de eigenaar van de camping en de uilenwerkgroep, aanvullend 2 nestkasten voor de steenuil en 2 nestkasten voor de torenvalk opgehangen worden. Mits rekening gehouden wordt met het broedseizoen van deze soorten, is het uitgesloten dat sprake is van overtreding van verbodsbepalingen zoals geformuleerd onder de Wet natuurbescherming. Het uitvoeren van een nader onderzoek naar het voorkomen van steenuil en/of torenvalk, en het aanvragen van een ontheffing voor overtreding van verbodsbepalingen is voor het projectvoornemen niet aan de orde.

Omdat kap van bomen het gevolg is van de hermeandering van de Groote Beerze, maar voorzien wordt in aanplant van bomen als onderdeel van de voorgenomen activiteit, staat vast dat het areaal bos in het plangebied gelijk blijft of zelfs enigszins toe neemt. Voor uitbreiding van de camping worden (nagenoeg) geen bomen gekapt en zal nieuwe beplanting worden aangebracht op thans onbeplant terrein.

Voor wat betreft Natuurnetwerk Brabant geldt dat de voorgenomen activiteit leidt tot het realiseren van de conform het natuurbeheerplan nagestreefde ambitie met beekbegeleidende natuurbeheertypen, maar dat lokaal sprake is van een gemotiveerde afwijking (primair als gevolg van uitbreiding van de camping in nog naar natuur om te vormen akkerland) welke getalsmatig en kwalitatief wordt overgecompenseerd. In samenspraak met provincie Noord-Brabant kunnen de ambitietypen op basis van landschaps-ecologische argumenten op termijn worden gewijzigd.

Slotsom Wet natuurbescherming

Ondanks vrijstelling van vergunning- en ontheffingsplicht voor beekherstel is het noodzakelijk om de benodigde aanvullende preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen te formaliseren in een ecologisch werkprotocol, dat voorafgaand aan het werk gedeeld wordt met het in te zetten personeel en te allen tijde op het werk aanwezig is. Zo wordt invulling gegeven aan de wettelijke bepalingen uit de Wet natuurbescherming en worden onnodige fouten zoveel mogelijk voorkomen.

Ten aanzien van uitbreiding van de camping geldt in beginsel geen vrijstelling van vergunning- en ontheffingsplicht, omdat er geen link is met een vastgesteld Natura 2000-beheerplan dan wel een goedgekeurde gedragscode die (ook) toeziet op ruimtelijke ontwikkeling. Opstellen van een ecologisch werkprotocol en afstemming van de planning hierop is in elk geval noodzakelijk om overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van steenuil, kerkuil en torenvalk zoveel als mogelijk te voorkomen. Verder dient de zorgplicht uitgewerkt te worden met het oog op (mogelijke) aanwezigheid van konijnen in terreindelen die nog als grasland (niet zijnde gazon) in gebruik zijn.

Aanbevelingen

Voor realisatie van nieuwe beplanting heeft het een duidelijke meerwaarde om schaarse en lokaal ontbrekende soorten van beekbegeleidende beplantingen terug te brengen in het landschap. Denk hierbij aan boomsoorten als haagbeuk, zoete kers en steeliep, maar bijvoorbeeld ook Gelderse roos, inlandse vogelkers en bepaalde wilgensoorten. Mogelijk kunnen passende inheemse halfschrale graslandsoorten (inclusief orchissen) na ploegen weer ingebracht worden via zaadmengsels. Indien ook ratelaar wordt gezaaid worden grassen in hun ontwikkeling en verspreiding geremd, omdat ratelaars (deels) parasiteren op grassen. Verder kan het geen kwaad om bossen waar mogelijk groepsgewijs uit te dunnen om ook hier soorten toe te voegen aan het bestaande spectrum. Dit biedt tevens ruimte aan natuurlijke verjonging en ontwikkeling van open plekken met nectarplanten als wilde frambozen, (bos)wilgen en kamperfoelie. Dit heeft onder voorbehoud van een juiste fasering en planning een positieve uitwerking op zowel beschermde als thans niet beschermde soorten van beekdalen.

Referenties

- Broekmeyer, M., E. Schouwenberg, M. van der Veen, D. Prins, and C. Vos. 2005. *Effectenindicator Natura 2000-gebieden - Achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren*. Alterra, Wageningen. Available online at: <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/handreikingen/rapport%201375.pdf>.
- Lucassen, E., P. van den Munckhof, E. Brouwer, and J. Roelofs. 2007. *Een soortenbeschermingsplan voor de Drijvende waterweegbree (Luronium natans) in Noord-Brabant*. B-WARE, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken. 2013. Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Kempenland-West. Programmadirectie Natura 2000 | PDN/2013-135 | 135 Kempenland-West.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit. 2020. Effectenindicator. Available online at: <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>; last accessed August 1, 2020.
- NDFF. 2022. Nationale Databank Flora en Fauna. Available online at: <https://ndff-ecogrid.nl/>.
- Possen, B., and C. van Doveren. 2018. Notitie kansen- en knelpuntenkaart Wet natuurbescherming Groote Beerze (d.d. 4 december 2018, BG2327_T&P_NT_1812041302).
- Provincie Noord-Brabant. 2017a. *Natura 2000-beheerplan Kempenland-West*. Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.
- Provincie Noord-Brabant. 2022. *Natuurbeheerplan Noord-Brabant - Algemene tekst en kaarten*. Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.
- Provincie Noord-Brabant. 2017b. *PAS-analyse Herstelstrategieën voor Kempenland-West*. Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.
- Provincie Noord-Brabant. 2022. Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant - vastgestelde versie april 2022.
- Schippers, R., M. Scheepens, J. Bruinsma, and P. van Iersel. 2012. *Drijvende waterweegbree monitoring Kleine Beerze Hoogeloon-Vessem*. Waterschap De Dommel.
- Datura. 12 februari 2022. E-DNA onderzoek waterspitsmuis langs de Kleine Beerze.
- Waterschap De Dommel. 2014. *Drijvende waterweegbree, monitoring Kleine Beerze Hoogeloon-Vessem, een update 2014*. Waterschap De Dommel, Boxtel.
- Waterschap De Dommel, 2022. Mail met update over onderzoeksbevindingen in het veld op 24 juni 2022, dhr. R. Schipper, d.d. 6 juli 2022.